

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 3

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali oglasa-
si vsaka beseda Din 1.20.

Vzor kmetijskega gospodarstva.

Svetovno gospodarstvo je v krizi. To se vidi najbolj iz tega, da svetovna trgovina celo pri največjih svetovno-trgovskih narodih nazaduje. Tako je padla svetovna trgovina, predvsem izvoz, pri Zedinjenih državah Severne Amerike, na Angleškem, v Nemčiji, Franciji, Italiji in Japonski letošnje leto za okroglo 10%. Važno izjemo pa tvori mala kmetijska država Danska, katera je svojo trgovino s svetom, zlasti izvoz, zvišala za 13%. Za svoje sorazmerno ugodno gospodarsko stanje celo v današnji dobi se ima Danska zahvaliti svojemu

izbornemu združništvu,

ki je najrazvitejše in najpopolnejše na vsem svetu. Sloveče dansko združništvo pa sloni na močni in široki podlagi Kmetijske zveze: Kmetijska zveza, ki je danske kmete združila za skupen nastop v stanovskih in gospodarskih zadevah, je svoje člane vzgojila in vzpodbudila tudi za najpopolnejšo gospodarsko organizacijo, namreč združništvo. Zato je še danes med Kmetijsko zvezo in zadrugami nekako materinsko-hčerinsko razmerje.

Za dansko združništvo je značilno, da prevladujejo produktivne in blagovne zadrug, dočim pri nas v Sloveniji prevladujejo kreditne zadrug, posojilnice. Tudi danski kmetje imajo svoje posojilnice, a poleg posojilnic imajo okrog 9750 drugih zadrug z nad poldrug milijon članov; ker ima Danska le nekaj nad 3 milijone prebivalcev, je vsak drug Danec član kake zadrug. Slovenija šteje nekaj nad 1 milijon prebivalcev, pa ima okroglo 900 zadrug, torej desetkrat manj kot Danci, dasi je nas Slovencev samo trikrat manj.

Produktivne in blagovne zadrug obsegajo dve tretjini vseh zadrug. Vsaka kmetija je včlanjena pri kaki nabavni zadrugi in skoro vsak posestnik je ud dveh produktivnih (pridelovalnih) ali vnovčevalnih zadrug.

Ker Danska goji predvsem govedorejo, stojijo na prvem mestu mlekarne zadrug, ki so najstarejše; mlekarne zadrug so omogočile razvoj svinjereje; napredek v svinjereji je zahteval in omogočal klavniške zadrug; rastoča dobičkanost mlekarstva je pospeševala združno nabavo krmil, u-

den razvoj mlekarne je vodil k ustanovitvi izvoznih zadrug za surovo maslo; ugodni združni uspehi v vseh teh panogah so Dancem vzpodbudili za združno vnovčevanje jajc. Tako se je združništvo vedno bolj izpopolnjevalo, vso državo prepredlo poleg tega še s kmetijskimi konzumnimi zadrugami in združni krog zaključilo z združnimi zavarovalnicami. Značilno je, da se je združno gibanje skoro vseh panog začelo med revnimi kmeti Jütlandske.

Za vzgled si oglejmo med vsemi zadrugami samo najvažnejšo in najstarejšo vrsto:

vzorne mlekarne zadrug.

Ne zato, da bi jih slepo posnemali, ker mi za mlekarstvo nimamo sedaj velikega trga, ampak zato, da se od njih naučimo vzornega združnega dela sploh in da njihove izkušnje uporabimo zlasti pri naši Osrednji štajerski vinarski zadrugi ter pri Sadjarski zadrugi v Mariboru. Ako bodo namreč naši kmetje s tema dvema zadrugama tako sodelovali, kakor sodelujejo danski kmetje pri svojih mlekarskih zadrugah, smemo pričakovati v našem kmetiskem gospodarstvu boljših časov.

Dansko mlekarstvo je bilo še pred kakimi 60 leti na zelo nizki stopnji. Živinoreja je bila slabo razvita. Danci so prvotno pridelovali velike množine žita in ga izvažali. Našli so v inozemstvu ugoden trg in žito je imelo visoko ceno. Toda naenkrat stopi na svetovni trg Amerika s svojim žitom; cene žitu so vsled tega silno padle. Tedaj so Danci izpremenili smer svojega kmetijstva: iz izrazitih poljedelcev so postali najnaprednejši živinorejci, predvsem mlekarji. Razvoj gre sicer počasi, a leta 1882 preneha izvoz žita popolnoma, izvoz žive živine in živalskih izdelkov pa stalno raste in je kmalu edini izvoz danskega kmetijstva. Toda žive živine danski kmetje vsled zapornih ukrepov uvoznih držav niso mogli dolgo izvažati.

Zdaj je danski kmet moral izpremeniti način svoje živinoreje. Ker je bil visoko izobražen, je s čudovito naglostjo preokrenil k izdelovanju surovega masla in mesnih izdelkov, ki so imeli zelo visoke cene. Prvotno so kmetje gojili mlekarstvo vsak zase, brez zadrug. Toda zdaleč niso mogli konkurirati

z veleposestniki, ki so si napravili mlekarne ter izvažali surovo maslo na Angleško. Kmetijsko mlekarstvo je zaostajalo; kmetje za svoje pomanjkljivo predelano surovo maslo niso dobili niti polovice tega, kar so dobili veleposestniki, ki so zamogli dobavljati surovo maslo v velikih množinah in dobre kakovosti. Londonski trg, kamor so prodajali surovo maslo, je pač zahteval velike množine enotne dobre kvalitete!

To dejstvo je kmete, ki so že itak bili združeni v kmetijskih zvezah, vodilo v novo kmetijsko organizacijo: mlekarne zadrug. Kmetijske zveze so bile najboljše šola in podlaga za nje. Z združnimi mlekarnami stopi danski kmet namah v krog veleposestnikov kot producent velikih množin surovega masla najfinejše kvalitete. Začetek danskih združnih mlekarne je na borni jütlandski zemlji. Tam je krog leta 1880 mlad kmetijski konzulent (strokovnjak) Kmetijske zveze pridobil kmete za združno predelovanje mleka. Po dveh letih prizadevanj se je l. 1882 združilo nekaj kmetov, ki so imeli skupno 300 krav-mlekaric, v prvo dansko mlekarstvo zadrugo. Mlekarna je uspevala, ker so kmetje dobili mleko plačano po količini tolščobe in ko je zadruga izplačala posojilo, so prejeli mali koncem poslovnega leta še doplačilo. Ta vzgled so začeli posnemati tudi po drugod! Tekom desetih let so si kmetje ustanovili krog 800 združnih mlekarne. Razun za domačo potrebo so morali člani oddati vso produkcijo mleka. Dobavljeno mleko je mlekarne preiskala glede množine tolščobe, kisline, pa tudi čistoče in po tem plačala. Posneto mleko je vrnila. Z vrnjenimi posodami je dobil kmet tudi listek, ki je kratko obsegal izvid in primerne nasvete.

Da zboljšajo kakovost mleka, so začeli ustanavljati govedorejska društva in od leta 1895 naprej tudi društva za kontrolo mleka; o obeh društvih je pisal predzadnji »Slovenski Gospodar«. Leta 1900, po kratkih 20 letih, je bilo na Danskem že 1559 mlekarne, povprečno v vsaki župniji po 1, od teh 1029, to je 2/3 združnih. Danes je razmerje za združne mlekarne še ugodnejše: leta 1927 je bilo med 1660 mlekarnami 1373 združnih, to je nad 82%; združne mlekarne imajo 87% vseh krav-mlekaric. S standardizacijo in tipiziranjem, to je: s tem, da so pridelovali enotno surovo maslo in na enak način, so danske mlekarne zadrug zavojevale ved

no večji trg in polagoma dosegle neomejen svetovni položaj.

Večina mlekarskih zadrug je že 30 let združena v »Odbor za mlekarsko statistiko«, ki vsako leto objavlja uspehe zadružnih mlekarov do najmanjših podrobnosti. Iz tega razberejo vodje mlekarov pravilna načela za vodstvo mlekarskih obratov. Vodje mlekarov so organizirani v posebni strokovni zvezi; za naraščaj skrbite dve mlekarski šoli; skupno deluje v mlekarskih zadrugah okroglo 5000 ljudi, torej 3—4 v vsaki zadružni mlekarni. Mlekarske zadruge se ne ustanovijo za nedogledno dobo, temveč samo za 5 let. V tej dobi so člani zavezani dobavljati mleko; določila glede dohoda so zelo stroga, kdor se jih ne drži, ga zadruga izključi. Ko 5 let preteče, se z novimi člani ustanovi nova zadruga, ki s staro obračuna aktive in pasive. Tako imajo gnili udje vedno možnost, da izstopijo; zadruga se čisti. Ta način je veliko pri pomogel k temu, da se zadruge živahno razvijajo ter zabranja, da bi se postarale.

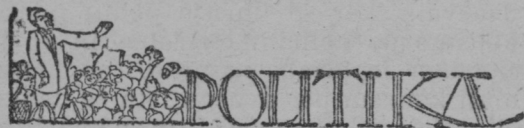
Krona v razvoju danskega mlekarskega združništva je

zadružni izvoz surovega masla.

Zadruge za izvoz surovega masla so se mogle ustanoviti šele, ko so zadružne mlekarne zamogle poslati na svetovni trg dovoljno množino dobrega surovega masla in ko je posebna varstvena znamka izvajala danskemu surovemu maslu inozemski trg. Zadruga za izvoz surovega masla je krog 11, ki so združene v posebno zvezo. Mlekarne, ki se priključijo kakoli izvozni zadrugi, se morajo za eno leto zavezati, da bodo dobavljale vse surovo

maslo, ki pa mora biti po predpisu izdelano. Od mlekarske zadruge vposlano surovo maslo izvozna zadruga preizkusi; za cenitev je 13 točk; pod 5—6 točk se blago zavrne; 10 točk je normalna kvaliteta; pod normalo (nad 6 točk) se nekaj pri plačilu odbije, nad normalo (nad 10 točk) pa doplača. Potom tega priprostega gospodarskega sredstva: da se kakovost sirovega masla kontrolira, slaba kvaliteta zavrne, pri manj dobri odtegne, boljša kakovost pa doplača, je dansko mlekarstvo doseglo svoj velikanski uspeh. Strogim zahtevam, ki jih stavi zadružna mlekarna do svojih članov, izvozna zadruga pa do mlekarov, se ima dansko surovo maslo zahvaliti za svoj svetovni sloves, danski kmetje pa za svoje blagostanje. Vsak danski kmet je ponosen na to, da dobavlja surovo maslo za izvoz. Danci so glede izvoza surovega masla sploh prva država na svetu. Nad eno tretjino vsega surovega masla na svetu pripravlja Danska. Angleški trg za surovo maslo obvlada Danska skoro sama (nad 70%), nemški trg pa skoro četrtino. Poleg izvoza surovega masla stavijo Danci zadnji čas velike nade v izvoz sira. Izdelovanje prvostanskega sira za izvoz je z zakonom leta 1921 ravno tako strogo urejeno, kakor izdelovanje surovega masla; od leta 1921 naprej se je tudi izvoz danskega sira silno dvignil.

Ali ne bi mogli slovenski kmetje nekaj podobnega doseči za svoje vinogradništvo in sadjarstvo? Zlasti za naše štajersko sadje je svetovni trg še odprt; a ne bo dolgo odprt, ako ga v najkrajšem času ne izkoristimo. Podlaga je dana z našima zadrugama — Osrednja štajerska vinarska zadruga ter Sadjarska zadruga v Mariboru.



POLITIKA

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zasedanje Društva narodov. Letošnje zasedanje Društva narodov bo pričelo 10. septembra. Ob tej priliki bodo razpravljali zastopniki držav o predlogu francoskega zunanjega ministra Brianda glede evropskih združenih držav.

Kako namerava Anglija omiliti brezposelnost? Angleška Macdonaldova vlada bo predložila na jesenskem zasedanju spodnje zbornice zakon o uvedbi 10procentnega davka na uvoz vseh tujih proizvodov v Anglijo. Ta davek bi vrgel na leto 30 milijonov funtov šterlingov in se uporabljal za pobijanje brezposelnosti. Z njegovo pomočjo bi organizirala vlada veliko izseljevanje angleških brezposelnih delavcev v Kanado ter v Avstralijo.

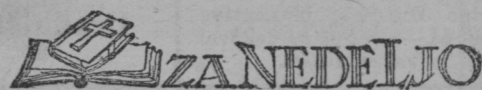
Spor med Turčijo in Perzijo. Že dolgo časa se puntajo ter borijo za osamo svojitev Kurdi, ki prebivajo v Kurdistanu, a so razdeljeni po državni pripadnosti na Turčijo ter Perzijo. Zadnji upor Kurdoev je zatrl vladar Turčije Kemal paša neusmiljeno z oboroženo silo. Ker perzijska vlada ne more

nastopiti dovolj napram neprestanim kurdskim nemirom, ki so naperjeni proti Turkom ter Perzijcem, so zasedle turške čete del perzijskega obmejnega ozemlja. Turška vlada je za to, da bi se razširila turško-perzijska meja tako, da bi bil del današnjega Kurdistanu priključen Turčiji. Perzijski krogi so vznemirjeni radi prehoda turških čet preko perzijske meje. Ker Perzija ne bo mogla pregnati Turkov z oboroženo silo, bo predložila spor posebnemu razsodišču.

Iz nemirne Indije. Položaj v Indiji se je zadnje dni zaostрил, ker stojijo za indijskim uporom boljševiske hujškarije. Indijsko pleme Afridov se je uprlo z oboroženo silo, ki je imela doslej srečo v bojih z angleškimi četami ter trdnjavo Pešavar. Afridi so moderno oboroženi in Angleži trdijo, da so razdelili orožje med bojovito indijsko pleme boljševiski agenti.

Italija-Rusija in ameriške Zedinjene države. V zadnji številki smo omenili trgovsko pogodbo med sovjetsko Rusijo in Italijo. Pogodbo bo podpisal v Rimu za Rusijo namestnik komisarja za trgovino Ljubimov. Predlani je nakupila Italija za 178 milijonov lir sovjetskega blaga in prodala Rusiji za 65 milijonov svojih pridelkov. Lani že za 340, oziroma 70 milijonov. Sovjetski

uvoz se je tekom enega leta skoro podvojil. Zedinjene ameriške države so skoro zaprte za italijansko blago. Italija potrebuje letos zelo veliko pšenice in se je odločila za nakup ruskega žita in nafte. Radi ruske gospodarske politike je začela ameriška vlada v Washingtonu zasebnim potom pogajanja o možnosti priznanja sovjetski vlade.



Protestantizem in začetek slovenskega slovstva.

II.

Trubar in protestantsko slovstvo.

Trubarjevo bivanje na Nemškem — 1548—1561 — je za razvoj njegovega verskega mišljenja zelo pomenljivo. Tu v krogu nemških novovercev se je še le uživel v luteranstvo, katero je poslej oznanjal z besedo in pismom.

Trubar je dobil službo pridigarja v Rotenburgu ob reki Tauber, kjer se je poročil z Barbaro Klaus, ki je bila porodu najbrž Celjanka. Iz zakona sta se mu rodila dva sinova in tri hčere. Ta zakon ni bil edini, ki ga je sklenil, ker nam poroča ljubljanski škof Hren, da je imel zapored 4 žene. Leta 1553 se je preselil s svojo družino v Kempten, kjer je opravljal 8 let službo luteranskega župnika. Na Nemškem se je začelo tudi Trubarjevo slovstveno delovanje. Prvi Trubarjevi dve knjigi, abecednik in katekizem, sta izšli leta 1550 v Tibingi na Nemškem pod izmišljenim imenom in z nemškimi črkami.

Abecednik je imel namen, ljudstvo seznaniti s pismenkami ter njih izgovorjavo, hkrati pa tudi s temeljnimi nauki luteranstva. Katekizem je posnet po sličnih luteranskih knjigah, kateremu je pridjal Trubar par pesmi.

Ta prvi slovenski slovstveni poizkus ni imel zaželenega uspeha. Pisava je bila zelo okorna, mala naklada, ki je šla cela na Kranjsko, se ni razpečala in tiskovni stroški se niso pokrili. Za nas Slovence sta abecednik in katekizem zato pomenljiva, ker sta prvi v novoslovenskem jeziku tiskani knjigi.

Trubar je nad svojim slovstvenim delom popolnoma obupal. Dasiravno so ga prosili njegovi somišljeniki na Kranjskem, naj izda še razlago nedeljskih evangelijev, vendar ni hotel o tem nič slišati.

Na prigovarjanje je pozneje opustil okorne nemške črke in začel pisati slovenski jezik z latinskimi pismenkami.

Prva knjiga z latinskimi črkami je izšla šele leta 1555, in sicer evangelij sv. Matevža. Imel je biti le začetek prevoda vsega sv. pisma nove zaveze.

Koj za evangelijem je izdal Trubar nov abecednik, da vpelje Slovence v svojo novo pisavo. Še isto leto je izšel tudi katekizem, ki je posnet po enaki Luthrovi knjigi.

Med tem, ko je bival Trubar na Nemškem in se bavil s slovstvenim delom,

je luteranstvo v naših pokrajinah stalno napredovalo. Ljubljanski luterani so vedno pošiljali v Nemčijo po Trubarja, naj se preseli zopet v Ljubljano, ker rabijo »krščanskega predikanta«. Leta 1561 se je vrnil na Kranjsko in je pomenila njegova vrnitev za luterane veliko zmagoslavje. Po zopetni vrnitvi v Ljubljano je pridigoval ob nedeljah slovensko, ob četrčkih pa nemško.

Govore zoper cerkvene oblastnike, duhovnike ali razne cerkvene razvade so ljudje še poslušali, toda ko se je z izpremembo bogočastja začel razkrivati končni cilj novoverskega gibanja, jih je tako bogoskrunsko ravnanje v živo zadelo. Zato opažamo, da so Trubar in njegovi tovariši tako v Ljubljani kakor drugod zlasti s svojim nastopom pri službi božji in delitvi zakramentov vzbudili mnogo pohujšanja. Njihov način obhajanja popisuje škof Hren sledeče: Hostije in velik vrč z vinom postavijo na oltar in govorijo nad njimi Kristusove besede pri zadnji večerji. Ako se vrč izprazni in je še več obhajancev navzočih, gre cerkvenik v bližnjo krčmo po vino, katerega vlijejo v kelih in brez ponavljanja preje rečenih besedi razdele obhajancem kot zakrament. Preostalo vino pa vzame cerkvenik seboj in ga izpije pri kosilu. Ako je Primožu Trubarju pri obhajanju preostalo kaj hostij, jih je vtaknil v žep in rekel: »To ni zakrament.«

Komaj deset tednov je deloval Trubar na Kranjskem, ko ga je vleklo zopet nazaj na Nemško. Napotil se je preko Tirolske v Urah, kjer je prevzel zopet župnijo in nadzoroval tisk hrvaških knjig. Njegovo bivanje na Nemškem je imelo le značaj kratkega dopusta, toda Trubar je kazal le malo veselja za vrnitev v domovino. Vrnil se je leta 1562 s svojo družino v Ljubljano.

L. 1565 je bil ponovno izgnan, vrnil se je že l. 1567 za malo časa na Kranjsko, potem pa odšel za vedno v tujino. Daljno bivanje Trubarjevo na Nemškem za Slovence nima posebnega pomena. Višek svojega življenja in delovanja je že bil davno prekoračil. Prevajal je še sicer naprej nemške protestantske knjige v slovenščino, a katerega živahnega književnega delovanja ni več opaziti. Izdal je še: Davidove psalme, celi katekizem z dvema razlagama in slovenski koledar. Prevod Luthrove razlage evangelijev sta izdala šele po njegovi smrti njegov sin Felician in Savinec (1595). Njegova hiša je bila redno zbirališče mnogih kranjskih dijakov iz plemstva in meščanstva, ki so takrat študirali na nemškem vseučilišču v Tübingi.

V visoki starosti 78 let je umrl dne 29. julija 1586. Trubarjeva nagrobna plošča nam kaže sliko vstalega Zveličarja, pod njo Trubar v krogu svoje družine.

Kot pisatelj Trubar ni bil samostojen in izviren. Vsa njegova dela so izključno prevodi nemških protestantskih knjig. Lutrovski nauk o veljavi in raziskovanju pisane besede božje, mu je potisnil pero v roke in ga izpodbu-



693

dil, da je začel prvi pisati v onem narčaju, kateremu je bil privajen iz mladosti. Zato bo ostalo njegovo ime ved-

no združeno s pričetkom novoslovenskega slovstva, dasiravno so njegove verske novotarije propadle že davno.

Evharistični kongres v Zagrebu.

Pred kongresom.

Pred otvoritvijo veličastnega evharističnega kongresa v Zagrebu so se vršila posvetovanja jugoslovanskih škofov, ki so napravili razne sklepe ter naslovili več spomenic in odgovorov. Škofje bodo izdali kot zaključek kongresa na vse vernike skupno poslanico, ki bo vsebovala zahvalo ljudstvu na odziv pri sodelovanju glede kongresa.

Kot svojega zastopnika na zagrebškem kongresu je imenoval papež Pij XI. s posebnim pismom zastopnika sv. stolice v Beogradu nadškofa Pelegrinetti.

Prvi udeleženci kongresa so začeli prihajati v Zagreb s posebnimi ter navadnimi vlaki že v četrtek 14. avgusta. Kljub slabemu vremenu se je zbralo v noči od 14. na 15. avgusta že 20.000 udeležencev iz vseh raznih krajev naše države in iz inozemstva.

Prihod ter sprejem papeževga odposlanca.

Dne 14. avgusta popoldne se je pripeljal iz Beograda v Zagreb kot papežev zastopnik na kongresu nuncij Pelegrinetti s svojim tajnikom. Na glavnem kolodvoru je bil sprejet kar najbolj slovesno v kraljevi čakalnici. Papeškega nuncija so sprejeli cerkveni dostojanstveniki z nadškofom dr. Bauerjem na čelu, zastopniki civilnih ter vojaških oblasti in predvsem zagrebški župan in podžupan. Visokega gosta so sprejeli po prvih pozdravih v kraljevo čakalnico, kjer ga je nagovoril v kratko jedrnatih besedah nadškof dr. Bauer, za njim župan dr. Srkulj, ki je naglašal dolžnost hvaležnosti Hrvatov napram sv. očetu posebno v časih bojev s Turki, ko so branili Hrvati svoje in ohranili svoje, za kar se imajo zahvaliti baš rimsko-katoliški Cerkev.

Za slovesen sprejem ter pozdrav se je zahvalil nuncij v hrvaščini nadškofu dr. Bauerju ter županu kot zastopniku Zagreba. Pohvalil je mesto Zagreb, ki se je vedno ponašalo s svojo globoko vero in udanostjo Kristusovi Cerkev.

Po slavnostnem sprejemu se je razvil sprejeto, ki je krenil na trg, kjer so obsule deklice papeževga odposlanca s cvetjem. Nuncij se je peljal v kočiji, katero so spremljali slavnostno oble-

čeni huzarji. Na čelu spreveda je korakal župan s podžupanom, nato je sledila dolga vrsta avtomobilov z zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Sprevod se je pomikal med ljudskimi množicami, katere je blagoslavljajal papežev odposlanec. Ko je došel nuncij pred stolno cerkev, je priklopelo ljudsko navdušenje do vrhunca. Pred stolnico je pozdravil odposlanca v imenu duhovščine pomožni škof dr. Premuš. Deklica je še izročila nunciju med nagovorom šopek, nakar je bil uhoj v cerkev. Ob tej priliki je imel nadškof dr. Bauer pridigo o Kristusu ter evharistiji. Pridigo so poslušale tudi ljudske množice na Jelačičevem trgu, kjer so bili nameščeni zvočniki in so prenašali škofove besede po radio-postaji. Po cerkvenem opravi se je podal nuncij v nadškofijski dvorec. Zvečer se je še vršila s sodelovanjem katoliških društev v gledališču slavnostna akademija.

Prvi dan kongresa.

Prvi dan kongresa na Marijin praznik 15. avgusta je pričel s slovesno škofovo sv. mašo.

Ob 10. uri dopoldne se je vršilo v prostorih zagrebškega velesejma veliko evharistično zborovanje, katerega se je udeležilo mnogo tisoč vernikov, papeški nuncij, mnogo škofov in cerkvenih dostojanstvenikov. Slovence sta pripeljala na kongres dva posebna vlaka iz Maribora ter Ljubljane. Francoske katoličane je zastopal monsignor Daniel Bergey s tremi drugimi duhovniki. Ameriške katoličane je zastopal škof dr. Noll iz Indianopolisa. Od Poljakov je prisostvoval zborovanju nadškof Leopold Bilko. Precej močno češko delegacijo je vodil župnik Zamikal iz Olomuca, gradišćanske Hrvate župnik Ignac Horvat, Slovence pa škof Pavel Jantauš. Ukrajinci so prišli pod vodstvom škofa Gofdiča. Zborovanju je prisostvovalo tudi mnogo novinarjev iz Zagreba, Beograda in Ljubljane ter več novinarjev iz inozemstva, zlasti iz Poljske. Zborovanje je otvoril s pozdravnim govorom zagrebški pomožni škof dr. Premuš, ki je tudi predlagal soglasno predsedstvo kongresa. Na predsednikov predlog sta bili med navdušenjem odobreni pozdravni brzojav ki papežu ter kralju.

Ko je zavzelo predsedstvo svoja mesta, so sledila predavanja, nanašajoča se na razna verska vprašanja.

Glavna proslava

se je vršila v nedeljo 17. avgusta, ko je bilo v Zagrebu zbranih 200.000 ljudi, ki so prihiteli iz vseh delov naše države. Ob 9. uri predpoldne je bila na Jelačičevem trgu slovesna sv. maša, katero je daroval nuncij Pelegrinetti. Med službo božjo je imel nadškof dr. Bauer pridigo: »Evharistija, — moč vere.«

Zaključek evharističnega kongresa je bila nedeljska popoldanska procesija, v kateri je nosil Najsvetejše papežev zastopnik Pelegrinetti in je trajala dve uri. V sprevedu je bilo 60 godbkrog 100.000 ljudi in gledalce cenijo na 150.000. Med sprevedom so množice posebno navdušeno pozdravljale Čehe in Slovence.

Po zaključku procesije je prečital nadškof dr. Bauer molitev hrvatskega naroda evharističnemu Srcu Jezusa, katero je ponavljala vsa množica. — Nadškof je še podelil blagoslov, nakar so ljudje zapustili zborovalni prostor.



NOVICE

Slavnost v Št. Ilju v Slov. goricah. Spored šentiljske slavnosti dne 8. septembra bo ta-le: Zjutraj ob 6. uri bo v domači cerkvi slovesna služba božja s primernim govorom. Popoldne ob 2. uri bode pred šentiljskim kolodvorom slovesen sprejem gostov, ki pridejo z vlakom. Nato korakamo skupno v cerkev, kjer bodo slovesne večernice. Po službi božji gremo na slavnostni prostor pred Občinskim domom, popreje »Südmarkhofom«, kjer je bila l. 1910 zbrana nemškutarska sodrga, ki nas je dejansko napadala. Pozdravni govor bo imel gospod Thaler, ki je bil prvi slovenski župan. Igrala bo Katol. Omladina iz Maribora, pel pa bo pevski zbor mariborskega društva »Maribor«. Glavni govor pa bo imel oče Slovenskega doma in najzaslužnejši prvoboritelj Št. Ilja, bivši narodni poslanec domači rojak gospod Franjo Žebot. Nato sledijo razni drugi govori; odpotlala se bo tudi vdanostna brzojavka Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I. v imenu najsevernejših Jugoslovanov. Na koncu bo domači župnik, ki deluje že blizu 30 let na tej meji, slovesno v imenu vseh obmejnih Slovencev prisegel Jugoslaviji zvestobo. Po oficijelnem delu se bo razvila domača veselica. — V nedeljo dne 7. septembra izide »Ilustrovani Slovenec« ki bo prinesel slike iz Št. Ilja in pričel kratko zgodovino. Ta številka se bo razprodajala na slavnostnem prostoru. — Ponedeljek dne 8. septembra vsi v Št. Ilji!

Važno za duhovščino! Društvo katehetov lavantinske škofije ima občni zbor dne 25. avgusta ob 10. uri predpoldne v mariborskem dijaškem semenišču. — Škofijska zveza društva »Krišćanska šola« ima občni zbor v ponde-

lek dne 25. avgusta ob 9. uri v dijaškem semenišču v Mariboru.

Grozna nesreča na evharističnem kongresu v Zagrebu. Ob priliki proslave zagrebskega evharističnega kongresa je pričel zvečer 16. avgusta ob 9. uri ognjemet na igrišču Concordije. Ogromne ljudske množice niso imele prostora na igrišču in radi tega so splezali ljudje na železniški nasip in na progo, odkoder so se divili čarobnim prizorom ognjemeta. Vse je bilo zatopljeno v predstavo in nikdo ni pazil na progo in na morebitni prihod vlakov. Krog pol desete je privozil tovorni vlak. Radi teme nista opazila ne vlako- in ne strojevodja ljudi in vlak je zavozil v množico. Ranjenci so zakričali in z nasipa so se kotalili mrtvi in ranjeni. Višek nesreče je bil na železniškem mostu, kjer ljudje niso mogli radi ograje pobegniti in jih je vse povozil vlak. Na levo in desno so padali na pod mostom vodečo cesto ranjeni ter mrtvi. Grozna nesreča je zahtevala 5 mrtvih žrtev in 16 hudo ranjenih.

Padla z okna in obležala mrtva. Dne 12. avgusta je pomivala v Ormožu Antonija Meznarič okna na poslopju Ljudske posojilnice. Pri tem poslu je omahnila, padla z okna na trda cementna tla in obležala pri priči mrtva.

Smrtna nesreča. Posestnik Mihael Gorjup iz Gornjega vrha pri Grobelnem je peljal v sredo dne 13. avgusta iz gozda les na žago. Voz se je prevrnil in padel na komaj 30letnega kmeta s tako silo, da so potegnili v bližini se nahajajoči delavci Gorjupa mrtvega izpod voza.

Posledice deževnih nalivov. Radi močnih in skoro nepretrganih nalivov v sredo 13. avgusta je narasla Savinja in vsi njeni pritoki, ki so prestopili na mnogih krajih bregove. V celjski okolici sta povzročili poplave Voglajna in Ložnica. Povodenj s točo je obiskala tokrat tudi Dravinjsko dolino. Neurje so občutile posebno močno Poljčane z okolico. Tako krutega uničenja poljskih pridelkov kakor tokrat ne pomni jo v Spodnjih Poljčanah že celih osem let ne.

Ustrelil se je v Celju v mestnem vrtnu 18letni dijak Franc Nerad.

Sreča v nesreči. Med postajama Polzela ter Št. Peter je zadel 16. avgusta vlak v enovprežni, s hmeljem naloženi voz, last posestnika in mesarja Serdonerja iz Ločice. Vlak je zagrabil voz in ga vlekel precej daleč seboj. Konj se je slučajno oprostil ter zbežal, na vozu ležeči hlapec je še tudi pravočasno odskočil. Žrtev srečanja z vlakom pri prevozu preko ceste v vasi Ločica je postal le voz.

Žrtev električnega toka. Pri ogledovanju novega kopališča v Rimskih toplicah se je zapletla 20letna Marija Zupan med električno žico in obležala na Veliko Gospojnico mrtva.

Plaz in skala. Dne 14. avgusta se je vsled plaza odtrgala v hribu Mirkec nad Jesenicami na Kranjskem orjaška skala, ki je pomandrala pod seboj tri hiše. Človeških žrtev ni bilo, ker so ljudje že videli naprej bližajočo se nevarnost

Trupla neznane utopljenke so našli v Hajdučah pri Slovenji vasi. Neznanka bo stara okrog 30 let, je podolgovatega obraza ter kostanjevih las. Na sebi ima plavo krilo, bele nogavice in in visoke čevlje.

Nesreča na Dravi. Dne 15. avgusta se jepripetila na Dravi v djudjevaškem okraju na Hrvaškem nesreča, ki je zahtevala 22 smrtnih žrtev. Prevrnil se je čoln, ki je prevažal ljudi preko Drave od popoldanske službe božje. Ponesrečila so skoro le ženske.

Otrok zgorel v priči staršev. Pri Selišeku v Dobrovljah pri Braslovčah so pekli kruh in štiriletna hčerkica je ostala sama v kuhinji. Ker je bil otrok brez nadzorstva, se mu je od žareče peči uždrgala oblekca, da je bila revica naenkrat v plamenih in tekla iz hiše. Starši, ki so bili priča groznemu prizoru, so prihiteli na pomoč z vodo, a je že bilo prepozno. Deklica je umrla radi opeklin.

Električni tok ga je ubil. V sredo 13. avgusta je bila proti večeru nad Mariborom ter okolico nevihta z udarci strele. Poškodovan je bil ob tej priliki v Mariboru transformator št. 35. Mestni monter Viljem Rebernak se je podal v transformator, da popravi škodo, a se je pri tem dotaknil žic z visoko napetostjo. Sunek toka je bil tako silen, da je Rebernak kmalu za tem umrl v bolnici.

Utonila je v Dravinji dne 11. avgusta šolarka Hrga Pavla. V šoli je bila vzor drugim součenkam. Do sedaj je niso našli ne v Dravinji in ne v Dravi.

Strašna toča je obiskala na Veliko Gospojnico Dolenjsko in Belo Krajino. Uničeni so vsi jesenski poljski pridelki.

Električna zadeva v Št. Vidu pri Ptuj, kakor smo že omenjali, zelo napreduje. Priglašenih je večje število, kakor smo se nadejali. Čudno pa je, da ima elektrika tudi nasprotnike, čeprav je velike važnosti za faro Sv. Vida.

Dva brzovlaka trčila. Dne 14. avgusta sta trčila na progi Bukarešta-Konstanca v Rumuniji dva brzovlaka. Nesreča je zahtevala 12 mrtvih in 20 težko ranjenih.

Strahovita neurja z viharji so divjala 14. avgusta nad italijanskim mestom Neapolj, kjer je trgal vihar strehe ter jih odnašal po zraku. Po zraku so frčali zaboji z blagom, ročni vozički ter košare s sadjem. Ubite so bile 4 osebe, nad 100 ranjenih. Na jugovzhodni obali japonskih otokov je divjal istega dne silovit vihar — tajfun, ki je povzročil mnogo škode.

Pri hemorodalni bolezni, zagatenju, natrganih črevah, abscesih, tesnobi v prsih, hudem srčnem utripanju, napadih omotice prinaša uporaba »Franz Josefove« grenčice vedno prijetno olajšanje, često tudi popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih slučajih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan zjutraj in zvečer pol čaše »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Gospa, od Vas je odvisno, da si olajšate težko pranje! Kupujte dosledno pravo terpeninovno milo Gazela in uverili se bote, da govorimo resnico.

Najdalje v zraku. V St. Louis sta ameriška letalca Dale Jackson in Forrest O'Brien potolkla svetovni rekord za vztrajnostni polet, ker se nahajata že 576 ur v zraku, dočim sta bila brata Hunter 554 ur. Oba letalca sta sporočila, da mislita vztrajati nepretrgoma v zraku 1000 ur, ali 41 in pol dni. Njunsko letalo je enokrovnik »Greater St. Louis«, s katerim sta postavila vztrajnostni rekord že leta 1929, ki sta ga potem pred dobrim mesecem pobila brata Hunter. Po poročilih, ki jih mečeta letalca iz letala, deluje motor popolnoma brezhibno ter nista še prav nič utrujena.

Štrašna poplava na Kitajskem. V območju kitajske reke Wei-cho je deževalo tri tedne neprestno noč in dan. Voda je preplavila 23 mest in več sto vasi. Kljub pobegu v višje kraje je utonilo 3000 oseb. Narasle vode nosijo proti morju na stotine trupel utopljenih. 100.000 oseb je brez strehe ter hrane. Vode so pretrgale železniško zvezo med Pekingom ter Mukdenom.

Iz rekordne statistike. V zadnji številki smo se dotaknili v številkah hitrosti nekaterih živali in ptičev. Danes bomo to statistiko nekoliko izpopolnili. Letati s peruti sicer človek ne more, a si je zgradil za polete aeroplan. Na aeroplanu frči kakor nagli ptič, ker napravijo letala sedaj že 275 km na uro, to je 25 m v 1 sekundi. Lastovka preleti na sekundo 61 m, sokol 55, pisemski golob 32 m. Vendar še nimamo letala, ki bi moglo preleteti n. pr. Atlantski Ocean pri viharju ter slabem vremenu brez pristanka. Golobi pismonoše, sokoli in druge ptičje vrste preletijo take razdalje, ne da bi počivale. V južni Ameriki živeči ptič kondor se dvigne v zrak do 14 tisoč m, toraj višje nego aeroplan, ki je prodrl najbolj visoko 12 tisoč m, kar je nekaj vsakdanjega za nekatere jastrebe in planinskega orla. V skakanju se je človek že precej izuril. Svetovni rekord v višinskem skoku ima Osborne z 2.05 m, na dolžino zamorec Hart-Hubbard z 7.89 m. V Afriki živijo zamorska plemena, kojih posamezniki skačejo 2.50 m visoko in 9 m na dolgo. Vse to ni nič v primeri z živalskim skokom. Vrečar v Avstraliji skoči brez truda 14 m na dolgo, lev 10 m, druge mačke 8 m. Nobena žival ni posekala doslej leva v višinskem skoku 3 m. Konj skoči komaj 2.50 m visoko. V plavanju se nikakor ne more meriti človek z ribo. Najboljši plavač Weissmüller je preplaval 100 m v 57.4 sek., toraj 1.7 m na sekundo. Najtežja morská žival kit napravi v 1 sekundi 7 m. Svetovni rekord v hoji drži človek trdno v roki. Naši najboljši pešci prehodijo 13 km na uro in v tem oziru ne pridejo živali v poštev. — Nadalje živijo po Indiji ljudje, ki vzdržijo brez hrane po 40 dni. Kača kobra lahko živi brez vsake hrane 2 leti. Nekatere vrste rib vztrajajo brez hrane več mesecev. — Kamela ne rabi v najhujši vročini nobene vode in prenese več tednov brez hrane. Največji mojster je pa bolha. Ni veliko stvari na svetu, ki bi zamogle lastno višino preskočiti več nego dvakrat. Kaj takega zamorejo le

nekateri živali iz vrst mačk, psi in gaele. Bolha preskoči lastno višino stokrat!

Kongres stoletnih. Trientski časnik »Provincia« je organiziral kongres stoletnih meščanov iz mesta Trient. Zbora se je udeležilo 15 stoletnih oseb, katere so časnikarji prosili, naj dajo nasvete za dosego tako izredno visoke starosti. Eden starčkov je izjavil, da je dosegel 100 let pri poljskem delu in z zmernostjo v jedi, pijači in pri pušenju. Drug udeleženec tega zbora je trdil, da doseže samo tisti tako visoko starost, ki ni poročen in nima večjih skrbi. Tretji je bil ravno nasprotnega mnenja in je pripovedoval, da pripomaga k izredni starosti lepo družinsko življenje zunaj na deželi. 96letna starica je hvalila življenje v hribih. Ob koncu kongresa so bili radovedni časnikarji ravno tako pametni kakor poprej. Vprašanje: Ali se naj človek poroči ali ne, je ostalo tudi na zborovanju stoletnih nerešeno.

Skrivnost. Že nekaj desetletij je prekrasni grad Londcrast Lodge popolnoma prazen. Z gradom je v zvezi zgodovina nesrečne ljubezni. Pred 45 leti, 2. avgusta 1885, bi se naj bila izvršila v Londonu poroka mladega milijonarja Hedlya s takrat obče občudovano gledališko igralko. Hedly je kupil staro graščino Londcrast Lodge, ki stoji sredi med cvetličnimi vrtovi. Londonski in pariški starinarji so opremili grad z najlepšim pohištvo ter dragocenostmi. Vse je bilo pripravljeno za sprejem mladoporočencev. Na predvečer poroke je preklicala nevesta svoj »da«. Hedly je sklenil, da bo pustil to bajno bivališče tako, kakor je bilo z vso skrbjo pripravljeno za medene tedne. 6 vrtnarjev je gojilo ter pazilo na vrt. V hlevu so bili konji ter vozovi. Cela služinčad: sobarice, kuharji ter strežaji so čakali na povelja. Tako je šlo celih 45 let. Manjkal je samo še graščak. Hedly je postal med tem 80letnik. Niti enkrat ni posetil grada. Vsako leto 2. avgusta je poslal nekdanji svoji nevesti v dar najlepši šopek iz rož iz vrtov pravljicega gradu. Ko je umrla, so romale cvetice na njen grob.

Zbor tihotapcev c Čikagi. Tihotapci z alkoholom iz ameriške pokrajine Michigan so imeli te dni — brez vednosti policije — zelo dobro obiskan kongres v Čikagi. Bilo je to sijajno zborovanje velikih tihotapcev. Neki časnikar je ugotovil pozneje v čikaškem listu, da je bila zbrana gospoda ob tej priliki, ki zasluži skupno najmanj 200 let ječe. Vsak od zborovalcev je bil oborožen do zob in to za slučaj, ako bi se slučajno prikazala policija. Kongres se je pečal predvsem z vprašanjem prepovedi alkohola v Združenih državah, ki je vendar za tihotapce življenski pogoj. Alkoholna prepoved zadeva zadnji čas vedno na množično se nasprotnike, ki silijo na vso moč, da se stroga prepoved omili, če že ne odpravi popolnoma. Ako bo zmagalo zmerno razpoloženje, je tihotapcem odzvonilo za vselej. Da bi ta prevrat prepričali, so se zbrali tihotapci. V zavesti ogroženega obstoja so si bili tihotapci edini, da treba v boj s pomočjo reklame, da o-



Samo 172 Din
močno izdelani boks čevlji!

Samo 149 Din
močni, podkovani čevlji iz kravine!

Samo 163 Din čevlji iz teletine — pristno domače delo!

Razpošilja
Trgovski dom Stermecki, Celje št. 24

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.
Zahtevajte takoj novi, veliki, ilustrirani cenik, katerega dobite zastoj! 1004/1

stane alkoholna prepoved. Da bi se obdali s sijajem nedolžnosti, so osnovali posebno dobrodelno društvo, pod katerega zaščito se bo začel boj. Posrečilo se je, pridobiti za to dobrodelno organizacijo par nasprotnikov alkoholne prepovedi. Potom časniških oglasov, lučne reklame in letakov na avtomobilih bodo skušali narodu predočiti škodljivost uživanja alkohola. Kongres je dal za ta vojni pohod na razpolago velike denarne svote, ker čim hujši je boj proti alkoholu, tem več zaslužijo tihotapci z alkoholom.

Avtomobili za deco. Angleška avtomobilna tvrdka »Austin Motor Company« je pričela pred meseci v svojem ameriskem podjetju v Pittsburgu izdelovati majhne avtomobile, ki so določeni za deco od 10 do 15 let. V Ameriki stane tak dečji avtomobil 400 dolarjev. Pred kratkem so razkazovali ta vozila na avtomobilski razstavi v Newyorku. Majhni avtomobili so se takoj udomačili. Meseca julija je prodala tvornica 3000 otročjih avtomobilov. Veliko povpraševanje je napotilo podjetje, da izdela sedaj vsak mesec 5000 voz. Tvornica je preobložena z naročili, ker jih je 167.000. Na tem avtomobilu je prostora za tri otroke.

Graški velesejm od 30. avgusta do 7. septembra. Živinska razstava od 30. avgusta do 2. septembra. Vinska in sadjarska razstava od 30. avgusta do 7. septembra 1930. Splošna blagovna razstava. Veliki zabavni park. — Velesejmske legitimacije prodaja glavno zastopstvo Graškega velesejma Bančna poslovalnica Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25, vse potovalne pisarne kakor tudi vsi denarni zavodi. Sejmska legitimacija velja kot avstrijski vizum, vsled česar obiskovalec sejma ne potrebuje posebnega vizuma. Obiskovalci velesejma uživajo na jugoslovanskih kakor tudi avstrijskih železnicah 25 odstotni popust. Dalje dobi vsak obiskovalec štiri brezplačne vstopnice za Joaneum, Neues Museum, Landeszeughaus in Volkskundemuseum ter 25 odstotni popust v vseh gledališčih proti predložitvi sejmske izkaznice. — Velesejmska legitimacija stane samo Din 20.—. 972

Čitate „Slov. Gospodarja“!

Tudi stolecnica.

Na krovu parnika, ki je vozil v poletju 1830 iz angleškega mesta Boston v glavno mesto Indije Kalkuta, je bil 16letni fant iz Harforda v Ameriki — Samuel Colt. V prostih urah se je ukvarjal z od njega izmišljenim lesenim modelom za ročno pištolo. Orožje bi se naj razločevalo od tedaj znanih pištol s tem, da je bilo opremljeno z vrtečim se bobenčkom. Coltovi tovariši na parniku so se posmehovali iznajdbi in bili resnega mnenja, da je škoda za čas, katerega trati s poizkusi. Niti sanjalo se jim ni, da je iznašel Colt eno najbolj razširjenih in najbolj priljubljenih orožij modernih časov — revolver.

Colt je prejel patent na iznajdbo v Londonu. Eno leto pozneje je pustil orožje patentirati še v Ameriki. Amerikanski patent se je glasil na pištolo na valj, v katerem so udolbine za patrone in ena cev.

Mladi Colt je bil očitno tudi kos trgovca, ker se mu je posrečilo, da je zbral družbo v Ameriki, ki bi naj izrabljala njegov izum. V kraju Pater-son je bila osnovana tvornica. Z 20. letom je lahko gledal Colt svojo iznajdbo v jeklu, takozvani: Colt revolver. Kmalu se je pa pokazalo, da ni bilo lahko dobiti odjemalce za novo orožje. Vlada Združenih držav, do katere se je obrnil Colt v svrhu kakega večjega naročila, mu ni dala niti odgovora. Tvornica je stala pred polomom, ko se je proglasila v veliki pokrajini Texas za samostojno mala republika Lone-Star, ki je naročila večje število Coltovih revolverjev. Odjemalci so bili zelo zadovoljni z novim orožjem, čeravno je bilo precej enostavno v primeri z današnjim. Texas-revolver je tehtal celo 2 kg.

Leta 1836 se je podal Colt na Florido, kjer je bila tedaj meščanska vojna v polnem teku. Oficirji tamošnje armade se niso mogli načuditi novemu orožju. S priporočilnimi pismi opremljen je odpotoval Colt v Washington, kjer je še enkrat ponudil ameriški vladi svojo iznajdbo. Ni bil niti sprejet.

Ko se je vrnil nazaj v Harford, se je javil pri njemu kapitan Walker iz Texasa, ki mu je pokazal zboljšan model, takozvano »Walker-Colt-pištolo«, ki se je obnesla izborna. Prebivalci pokrajine Texas so se baš tedaj borili z Indijanci na življenje ter smrt. Kmalu ni bilo nobenega odraslega moškega v Texasu, ki bi ne bil oborožen z novo iznajdbo. Kljub temu je šla trgovina slabo. Leta 1828 je moral Colt zapreti tvornico.

Za tem se je zgodilo nekaj, kar je po magalo iznajditelju na noge. Texas se je priključila Združenim državam in nato je pričela vojna z Mehiko. General Taylor, poveljnik ameriške armade, se je prepričal o prednostih novega orožja in je naročil 1000 revolverjev za 28.000 dolarjev. Temu naročilu so sledila nova in še večja. Zgradili so novo tvornico v Harfordu.

Samuel Colt je zaslužil s svojo iznajdbo 5 milijonov dolarjev, a se ni veselil dolgo bogatstva. Umrli je leta 1862 v starosti 48 let.

Usoda indijske žene.

V Parizu so objavili pred kratkim statistiko o Indiji. Suhe številke povedo, kako zelo zamotane so indijske razmere, v katere so uprte danes oči celega sveta.

Omenjena statistika govori tudi o prebriski usodi, v kateri živi in umira indijska žena. Je to pretresljiva slika bede v Indiji. Zadnje leto je živetarilo v Indiji 27 milijonov udov. Še pred dve ma desetletji je bila dolžnost indijske udove, da se je pustila na dan moževega pogreba sežgati. To krutost so prepovedali Angleži, tudi Ghandi je proti temu skrajno poganskemu običaju. Navada sežiganja udov se nahaja še danes v verskih predpisih, v resnici je nadomeščena z novo naredbo, ki dovoljuje vdovi, da se lahko zopet poroči, ako je dal k temu koraku njen mož dovoljenje pred smrtjo pred dve ma pričama. Deklica se sme poročiti z 12. letom. Da nima tako mlada stvarca niti pojma o kaki vzgoji otroka, je samo po sebi umevno. Strašna posledica zgodnje mojitve je dejstvo, da umrjeta 2 milijona dojenčkov in 12 milijonov mladostnih mater letno v otroški postelji. Ko se bliža čas poroda, mož ženo prezira in jo napodi porodit v hlev. Babice veljajo v Indiji kot nekaj nečistega.

V Indiji imajo vrednost le dečki. Ako zbolí moški otrok, pokličejo takoj zdravnika. Za deklico se ne zmeni nikdo. Zelo redko se dogodi, da bi preživelo več deklic od enega zakonskega para otroško dobo. Indijski pregovor pravi: »Deklica v Indiji ima le Boga za zaščitnika.«

Pretresljiva je tudi resnica, da je med 100 indijskimi berači 70 žensk. Beračice so udove, katere napodijo po moževi smrti od hiše. Tašča sleče snahi vsa boljša oblačila in jih zamenja s capami. Nato jej stisne v roko beraško palico in jo spodi na cesto, kjer umrje največ udov od glada.

Omenjeno je le suha statistika in vendar je to slika o strašnih indijskih razmerah. Tamkaj živijo množice v bedi, nesnagi ter nerednosti. Tamkaj poginjajo žene na milijone leto za letom, kar se nam zdi kakor prestrašna pripovedka. Na eni strani vidimo čarobno Indijo z bajno krasnimi templji in drugimi čudnimi stavbami; na drugi strani pa zopet nepopisno grozno revščino. Morda bo napočil tudi za indijsko ženo enkrat čas, ko bo postala deležna človeških pravic. Danes je še reva daleč — daleč proč in še ni posinila možnost, da bi se tekom par človeških rodov ta usoda ublažila.

*

Morska goba.

Vsakemu je znana morska goba, katero je nosil privezano na šolsko tablico, ali jo vsaj videl v šoli, ko so brisali z njo veliko tablo. Dasi je znana morska goba, zna le malokdo, kaj da prav za prav je in odkod je doma.

Na dnu morja ob topli obali gradijo gobe prav majhne ter neznatne morske živalce. Kakor si zgradi polž sam

svojo hišo, pozidajo gobne živalce cela mesta. Pred vsem pritrldijo trdno na kamne mreže iz roženih, elastičnih niti, katere obdajo z mnogoštevilnimi luknjicami ter manjšimi in večjimi hodniki.

Ako dvignemo morsko gobo iz dna morja, vidimo, da je prav neznatna črna stvar. Če jo primemo z roko, je opolska in če jo denemo v vodo, opazimo, da brizga iz luknjic — nekakih dimnikov — voda. V notranjosti kanalov so pritrjene migljajoče stanice, ki gibljejo z neprestanim premikanjem vode. Ker gobne živalce ne posedajo lastne pregibne moči, jim pripravlja omenjeno staničevje z nekim premikanjem vode za življenje potrebni kisik in doplavlja majhna rastlinska in živalska živa bitja, ki jim služijo v hrano. Množine vode, ki se pretakajo en dan skozi eno samo morsko gobo, so neverjetno velike. Znašajo pri 15 cm obsežni gobi do 1500 litrov.

Treba je ločiti gobe moškega in ženskega spola. V notranjosti kanalov ženske gobe se napravijo majhna jajčeca, iz katerih se izleže ličinka, ki zapusti prvotno bivališče in se giblje nekaj časa prosto po morju. Ko se spusti proti dnu, se usede trdno na kamen in krog nje se prične tvoriti nova kolonija.

Z ribljenjem na gobe se pečajo ljudje predvsem v južnem Sredozemskem morju, v Tuneziji, pred Tripolisom in v območju grških otokov. Zelo bogata so na gobah topla morja zapadne Indije. Lov na gobe je uradno in natančno urejen. Gobje ribljenje je strogo prepovedano v onih mesecih, ko se gobe razmnožujejo in izločujejo ličinke. Z lovom pričnejo meseca junija, ko je nova zalega že na varnem.

Gobji ribiči se poslužujejo čolnov, na katere so pritrjeni pločevinasti valji, ki so opremljeni s stekleno lečo. Ta priprosta priprava omogoča, da vidi ribič prav na dno morja v globočino do 8 m. Ko je zagledal gobo, jo odlušči s posebnimi vilicami od kamna in potegne v čoln. Dalje proč od obali, kjer je morje globokejšje, skačejo potapljači domačini do dna in spravljajo gobe na vrh.

Nalovljene gobe je treba temeljito izprati, prekuhati ter posebno pripraviti, predno pridejo v promet.

*

Če človeka išče sreča ...

Velikokrat se je že zgodilo, da glavni dobiček kake srečke ni pripadel onemu, kateremu bi prav za prav moral. Ali gre srečka v izgubo, ali pa proda posestnik košček papirja v trenutni denarni zadregi in zve šele pozneje, da je s tem papirjem bil ob celo premoženje.

Ko je bil skladatelj Komzak kapelnik kopališke godbe v Baden-Baden, mu je ponudil eden od njegovih godbenikov srbsko tobačno srečko, naj jo kupi, ker rabi denar. Komzak je dal muzikantu 10 goldinarjev, srečke ni maral. Par dni za tem je zadela srečka glavni dobiček. Srečni muzikant se je poslovil po izplačilu dobitka od ka-

pelnika in mu daroval pri slovesu dragocene gosli.

Čisto mimo sreče je šel Detlev Liliencron. V krčmi je sedel nekega večera skupaj s svojimi prijatelji. Mlad pesnik, kateremu je bilo videti že na zunaj, da nima nič, je ponudil znane mu Liliencronu eno četrtinko pruske klasne loterije za 3 marke. Kakor je že pač usoda pesnikov ubrana na revno plat, Liliencron ni mogel utrpeti niti borih treh mark. Pri prihodnjem žrebanju je padel glavni dobiček ravno na to četrtinko.

Naslednji slučaj nam slika, kako lahko odide človek brez izplačila dobitka, če ravno je izpolnil vestno vse pogoje. Posestnik iz Šlezije je prišel nekega dne v veliko banko na Dunaju z izkaznico na zelo iskano srečko »Sachsen-Meiningen-Lose«, katero je skrbno plačeval na rate in konečno tudi res vse uplačal. Po izplačilu zadnje rate bi mu morala biti izplačana srečka. Pravico do igranja si je bil pridobil Šlezijec že tedaj, ko je plačal prvo rato. Med tem je bila srečka izžrebana v iznosu 300.000 mark. Posestnik je hotel ves osrečen dvigniti denar, a — bankir jo je že bil popihal. Policija je dognala, da je bankir sam dvignil od Šlezijca zadeti dobiček in odpotoval z njim v Ameriko.

Včasih pride velika srečka tudi v resnično prave roke. O Albertu Rotšildu, ustanovitelju avstrijske kreditne banke, pripovedujejo to le zgodnico: Blagajnik njegove hiše, katerega je posebno cenil, se je poročil. Malo pred poroko je izročil ženinu Rotšildu srečko avstrijskega Rdečega križa z besedami: »Moje poročno darilo.« Blagajnik se je čudil šefovi skoposti ob taki priliki, kakor je poroka. Kmalu za tem je bil deležen glavnega dobitka.

Sanatorij v Mariboru, Gosposka ulica 49, telefon št. 23-58. Najmodernejše urejen za operacije. Diatermija, višinsko solnce, tonizator, infrardeča žarnica. Cene zmerne. 581



Gospodarska obvestila.

Borove štupe za korita, late, krajnike, skodle (šindel) za strehe in vsake debelosti rezan les prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Vinske sode različne velikosti prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Gospodarski tečaj Kmetijske zveze za Ljutomerski okraj se vrši v nedeljo, dne 31. avgusta, po rani službi božji v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru. Spored tečaja: 1. O davščinah: kako se preračunajo, kedaj zapadejo, navodila za postopek za znižanje davkov vsled elementarnih nezgod it. 2. Kmetijsko strokovno predavanje: zlasti o dobavi semenskega blaga, plemenske živine, umetnih gnojil, o pravilnem krmljenju, o gnojilih itd. 3. O sedanjem položaju kmetijstva in kmetijskega stanu. Kmetijska stanovska organizacija. Predavajo strokovnjaki iz Maribora in Ptuja. Člani Kmetijske zveze Ljutomerskega okraja, pridite v velikem številu na svoj gospodarski tečaj.

Pravilnik k vinskemu zakonu.

»Službene Novine« so objavile pravilnik k vinskemu zakonu, ki je stopil v veljavo 18. avgusta. Po novem pravilniku so nastavljeni po vseh banovinah vinarski nadzorniki, ki bodo vršili nadzorstveno službo, da se prepreči ponarejanje in prodaja razredčenega ali pokvarjenega vina. Vinarski nadzorniki bodo takoj v početku prihodnjega meseca pričeli sami ali v spremstvu policijskih in zdravstvenih organov vršiti nadziralno službo predvsem v prostorih točilcev. Ti nadzorniki imajo po zakonu pravico dostopa v vse prostore gostilničarja ali točilca, da poskusijo vina in v primeru dvoma o pristnosti vzamejo vzorce, ki jih dostavijo v analizo pristojni vinopreizkusni postaji. Zaenkrat imamo 4 take postaje, in sicer v Mariboru (za dravsko banovino), v Zagrebu (za savsko in vrbaško), v Splitu (za primorsko, zetsko in drinsko) in v Vukovu pri Negotinu (za moravsko, dunavsko in vardarsko banovino). V lokalih imajo nadzorniki tudi pravico, da zaplenijo vino, ki je že na mizah gostov, v svrhu ugotovitve, če ni bilo pozneje razredčeno.

Če vinopreizkusna postaja ugotovi, da je vino razredčeno, da je ponarejeno ali pokvarjeno, da mu je bilo dodano več sladkorja, kakor je dovoljeno, ali da vsebuje prepovedane dodatke, tedaj postaja o tem obvesti nadzornika, ki s sodelovanjem policijske oblasti zapечат posode pokvarjenega vina in predloži pristojnemu sodišču obtožbo proti lastniku vina. Sodišče pa ima izreči razsodbo na podlagi analize in mišljenja strokovnega odbora postaje. Za najtežje prestopke (ponarejanje ali dodajanje vode) znaša kazen 7 dni do 3 mesece zapora ali 300 do 30.000 Din globe, odnosno eno in drugo. Za ostale prestopke (dodajanje prepovedanih sestavin, prodajanje pokvarjenega vina, prodajanje vina pod napačnim nazivom) znaša kazen 7 do 30 dni ali 100 do 10.000 Din. Manjše prestopke pa kaznuje policijska oblast.

Slaba žetev v Ameriki.

Gospodarska kriza Združenih ameriških držav je pričela lansko jesen s padcem borznih tečajev v New Yorku. Ta borzna kriza je sedaj zelo znatno povečana z grozno sušo, ki je obiskala letošnje poletje Unijo. Že pol leta trajajoči proizvodni zastoj v industriji je težko zadel gospodarski položaj Združenih držav. Čeprav je Amerika najbolj bogata pokrajina na celem svetu, niso letos njene gospodarske skrbi nič manjše nego katerekoli druge države v Evropi. Trud vlade, da bi preprečila polom, je imel samo ta uspeh, da je zavrla izbruh bližajoče se nesreče.

Akoravno še nimamo uradnih podat

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

»Pa za božjo voljo,« reče še vedno razburjen, »povejte vendar, gospod Ribl, kako je prišlo, da je gospod grof z vami tako nemilo ravnal?«

»Po pravici seve se to ni zgodilo,« odvrne Boltažar, »sam zlodej ima tukaj svoje parklje vmes. Imel sem smolo, da sem dve pismi, ki sem jih imel vročiti, zamenjal, ker sem se tisti večer pri vas preveč nasrkal Ljutomerčana. Zapeljalo pa me je tudi to, ker imata obe grofici isto krstno ime Ana, in tako so prišla pisma v neprave roke.«

»Hm, to je moral biti polom,« meni krčmar ter zavije oči proti stropu, nato pa zopet pogleda žejnega gosta, pričakujoč, kaj bo še dalje povedal.

»In pa kakšna nevihta je bila,« nadaljuje Boltažar, ki si je zopet namočil v jezi osušeno grlo, »ne vem sicer, kako sta se svetli grof in njegova zvesta zakonska polovica, ki me sicer nikdar ni marala, pogodila, nad menoj pa se je

35

gospod grof močno razsrdil. V svoji jezi me je takoj odpustil, češ, da sem pismi nalašč zamenjal, ker me je grofica podkupila. Nazadnje mi je še zagrozil, da me spravi na vislice, ker ve, da manjka v njegovi orožarni v Freihausu nekaj lovskih pušk, ki sem si jih samolastno izposodil, ko sem s svojimi prijatelji napravil lovski izlet na Pohorje in k sv. Bolfenku.«

»No,« meni gostilničar dobrodušno, »kar je izposojeno, se vendar lahko vrne.«

»Se je že zgodilo,« pripomni hitro Boltažar, »telesni strežaj Tarody, ta slinocedivec, ki me je že dolgo zavidal za službo ter jo je tudi za menoj dobil, je odnesel puške iz moje sobice. Naravnost smešno je, kako je grof jadikoval zaradi teh bornih pušk, saj vendar ima v kletih svoje hiše v Freihausu in v gradu Rače zadnji čas več tisoč pušk.«

»Kaj pravite,« se začudi krčmar, »več tisoč pušk, čemu pa Njegova Svetlost grof Tatenbah rabi toliko pušk?«

Ribl pogleda s pomembnim nasmehljajem v vrč ter reče;

»Kako vendar morete vprašati, gospodar Simon, čemu se rabijo puške! Mar ne za streljanje?«

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spajajoče tiskavnice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Čekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2112



kov glede ameriške žetve, je dejstvo, da je uničila suša 60 procentov celotne žetve. Ako se ne bo v bližnjih dneh tozadevno spremenilo temeljito, bode žetveni polom še mnogo hujši.

V nekaterem oziru pomeni slaba žetev razbremenitev ameriškega gospodarstva; ker v zadnjem času so bile pokupljene neizmerne zaloge pšenice in nagromadene, da bi se preprečil svetovni padec pšenični ceni. Tozadevno delo vlade, ki se trudi že mesece, da bi priskočila ogroženim farmerjem na pomoč, ni bilo spremljano od uspeha; pšenične cene padajo stalno. Kopicenje pšeničnih zalog sedaj ovira, da bi Amerika, kakor bi bilo sicer potrebno, pšenico uvažala v večjih množinah. Ako bi bil potreben uvoz, bi bilo prišlo do obče podražitve življenjskih potrebščin.

Ako je danes Amerika v stanju in v ugodnem položaju, da lahko prodaja v državnih žitnicah shranjene pšenične zaloge, je s tem sicer preprečena splošna podražitev, amerikanskemu poljedelstvu pa nikakor ni pomagano.

Že sedaj je prejela vlada opozorila, naj prične z gradnjo cest, ker je mnogo poljedelcev ogroženih od glada.

Porazno je nazadovanje glede živino reje. Senena žetev je izpadla skrajno slabo. Radi pomanjkljive prehrane cele črede ne dajejo mleka. Živino morajo klati, ker ni dovolj krme. Za zimo grozi podražitev krme, ker vse, kar se sedaj pokosi za živino, je le za takojšnje potrebe.

Amerika ni ogrožena le od industrijske, ampak tudi od poljedelske krize. Je resna nevarnost, da bo sprejemna možnost notranjega trga se vedno bolj zmanjševala. Edino protisredstvo bi bil krepak izvoz. Ker pa prevladuje v ameriških vladnih krogih napram uvozu sovražno razpoloženje, bi zadel tudi izvoz na podvojene težkoče. Radi tega je razumljivo prizadevanje senatorja Swansona, da bi Amerika spremenila carinske postavke. Ni izključeno, da bodo Združene države Severne Amerike prisiljene k temu koraku.

Položaj kmetijskega delavstva drugod.

(Pismo iz Nemčije.)

Tisoče sezonskih delavcev iz Slovenske Krajine je letos zaposlenih tukaj v Nemčiji, od katerih sem menda jaz edini iz Ljutomerskih goric, ki sem kot viničarski fant šel tudi poskusit svojo srečo za boljšim zaslužkom. Kakor vedno sam nestrpnost pričakujem domačih novic, ki mi jih prinaša vsak teden »Slovenski Gospodar«, tako enako bode gotovo zanimalo vse rojake v ljubi naši domovini, kako se nam tukaj godi. Zato ne bode odveč, ako napišem nekaj vrstic.

Kje so zaposleni naši sezonski delavci?

Delavci, ki smo prišli iz Jugoslavije, smo razdeljeni po večjih in manjših partijah na veleposestvih, kjer opravljamo vsa poljedelska opravila. Tukaj se obdeluje vse s stroji, delavci storimo le ono, česar stroj ne more. Stanujemo v zelo prijetnih stanovanjih, električna luč, vodovod, vse je najbolj zdravstveno in na višku. Za čiščenje stanovanja in za pranje perila nam ni treba skrbeti, mi primemo le samo za pogojeno delo. Hrana je dobra in tudi zadostna. Plača je vsakih 14 dni. Pogodba se natančno izvaža, kakor smo se pogodili ob nastopu dela z delodajalcem, kar se tudi od strani državnih organov večkrat nadzoruje. V širšem pomenu so razmere vsaj tukaj v provinci Württemberg pač take:

Večinoma so tukaj samo veleposestva, graščinska v ogromnem obsegu, potem pa mali kmetje. Takozvani trdni kmetov sploh ni, vsaj v tem kraju ne. Takli mali kmetje si redijo po šest glav goveje živine in par konj. Delo na svojih posestvih opravljajo vse s stroji, katere si posojujejo eden drugemu, kakor tudi delati pomagajo eden drugemu. Živijo taki mali kmetje tukaj zelo dobro, ker njim zemlja rodi dovolj za domačo potrebo, in še kaj za prodaj njim ostane. Vsak ima navadno še majhen vinograd, katerega pa prav skrbno sam obdeluje. Vinogradi so zasajeni le na kamenitem prostoru, kjer drugo ne uspeva. O dajatvah državi, davkih itd. nisem poučen, koliko jih plačujejo taki mali kmetje.

Plača, živž, obleka in zavarovanje.

Kmetijski delavec je zaposlen skozi celo leto na veleposestvih, kjer ima stalno delo tudi ob slabem vremenu. Plača je v vsakem kraju določena po tarifi. V tej württenberški pokrajini ima plače moški delavec na polju 50—60 pfenigov na uro, dela 10 ur na dan in zasluži tako 5—6 mark. (1 marka = 13 Din

40 para.) Ženske so plačane slabše, 30—40 pfenigov na uro, dasi delajo večkrat ravno isto delo kot moški. Kar se dela več kakor 10 ur, se plača 10% višje. Kmetijski delavci s takim zaslužkom dobro izhajajo, ker potrebščine napram zaslužku niso drage. Ena delavska srajca stane 2—3 marke, hlače 5—6 mark, svinjsko meso stane 1 funt (½ kg) 1.20 mark, mast ravno toliko, kruh 1 funt 40 pfenigov, sol 10 pfenigov, vžigalice pa komaj 3 pfenige škatlja. Tukaj nima nobeden delavec za južino samega kruha, ampak ima poleg mast ali sir, klobase ter jabolčnik, ker hrano imajo vedno svojo. Kruh poznajo tukaj na kmetih samo pšeničen. Koruze, ajde in prosa ni. Ječmen se seje le za pivo. Malo je videti rži in nekaj ovsa. Da imajo kmetijski delavci tukaj dostojno življenje, je poznati še iz tega, ker v nedeljo ne ločiš delavca od drugega po obleki, ampak le po zagorelem obrazu in rokah. — Na višku je v Nemčiji delavska zaščita in socialno skrbstvo, kar je gotovo glavni činitelj tolikemu blagostanju. Delavca tukaj šikanirati, zmerjati ali mu pri plači kaj odgovarati, je po zakonu strogo zabranjeno. Zato obstoje v vsakem kraju delavska sodišča, ki so res delavska, delavcu naklonjena in pravična, to sem sam izkusil. Vsak delavec, bodisi industrijski ali kmetijski, je zavarovan zoper bolezen, nezgodo, starost in brezposelnost. V slučaju bolezni dobi vsak podporo v višini dnevne plače, zdravnika in zdravila, v bolnici pa ima polovico dnevne plače in vso oskrbo. Vsak brezposelni, to je tisti, ki nima stalnega zaslužka, dobi na teden 18 mark podpore, akoravno še vmes kaj dela in zasluži. Brezposelnih je veliko industrijskih delavcev, ki gredo tudi na polja delat, ako hočejo in če jih je kje treba. Da je v socialnem oziru za delavstvo vsestransko preskrbljeno, priča dejstvo, da še dosedaj nisem videl niti enega berača.

Kulturna stran nemškega delavstva.

V kulturnem oziru se nemško delavstvo odlikuje po svoji srčni izobrazbi. N. pr. ako stopiš v nedeljo v gostilno, najdeš tam delavce pri svojih vrčih piva, ki je tukaj glavna in cenena pijača. Tam se lepo mirno pogovarjajo, čitajo, kartajo, ni slišati nobenega razgrajanja ali razbijanja. Tudi prireditve in plesi se vrše in vselej vse mirno in brez najmanjšega škandala, dasi se ga tudi radi navlečejo. Semkaj bi se naj naši fantje prišli učiti manire, ki so ob takih prilikah

Ste naročeni na list

NEDELJA

?

Izhaja vsak teden.

Prinaša vsakokratni nedeljski evangelij in razlago ter druge podučne verske članke, razen tega pa resničen dogodljaj iz mišijonov »Mladostni navihane« — postane redovnik in mične zgodbe za deco.

Stane mesečno samo 2 Din, celoletno 24 Din. Še danes si naročite NEDELJO po dopisnici na spodnji naslov:

Uprava NEDELJE, Maribor, Slomškov trg 20

»Pa toliko pušk,« meni krčmar.

»Gospod grof pač misli veliko streljati,« odvrne Boltažar porogljivo, »puškarje si pa naroči s Turškega, he, he, hi, hi.«

Ribl je zopet nastavljal vrč na usta ter krepko potegnil. Močno vino je vidno učinkovalo ter je pivec začel bolj megleno gledati.

»Iz Turčije,« vpraša krčmar začudeno, »kakšne so te govorice, gospod Ribl, povejte vendar jasno, kaj hočete s tem reči.«

»Da bom ponosnemu grofu zasolil juho, da se bo ta prevzetni prešestnik in veleizdajalec vedno spominjal na me,« zavpije glasno razkačeni sluga ter udari z lončenim vrčem ob mizo, da se je razletel na drobne kose, »da, grof Tatenbah bo še le spoznal, kdo je Boltažar Ribl.«

Stari krčmar je začel prav resno gledati. Čez nekaj časa reče ves v skrbeh:

»Vi ste izgovorili pomembne besede, vi imenujete Njegovo Svetlost grofa Tatenbaha veleizdajalca, ali pa tudi veste, kaj to pomeni?«

»To pomeni toliko,« reče Boltažar ter udari z roko po mizi, »to pomeni, da hoče grof Tatenbah izdati Turkom celo Štajersko z glavnim mestom Gradcem ter s trdnjavo Schlossberg.«

»O, Bog v nebesih,« vzklikne krčmar ter gle-

da debelo, kakor bi ne mogel pojmiti tega, kar je ravnokar slišal, »to pravite kar tako, kakor da bi bila ta kupčija že sklenjena. Recite, gospod Ribl, ali morete to usodepolno besedo, ki ste jo ravnokar izrekli, tudi dokazati?«

»Dokazati,« reče Boltažar, ki je bil od zavžitega vina in jeze zelo razburjen, »saj imam pisane dokaze ter jih lahko vsak hip predložim deželnemu profosu. S tem si zaslužim lep denar, sto svetlih cekinov.«

»Potem,« odvrne krčmar prav resno, »je vaša sveta dolžnost, da vse, kar znate o veleizdajalskem početju, naznanite našemu mestnemu sodniku ali pa deželnemu profosu v Gradcu.«

»To se vse lahko stori,« odgovori Boltažar, ki se je še le sedaj začel zavedati, če tudi omamljen od zavžitega vina, da je izdal svojo tajnost na nepravem mestu in nepravemu možu. Simon Pahernik je namreč bil skozi in skozi pošten in odkrit človek ter zvest pristaš vlade. Njemu ne bi smel Boltažar Ribl o tem govoriti.

Krčmar Simon je stal nekaj časa, ne da bi spregovoril besedo. To, kar je slišal, je bilo tako silno, da mu je zaprlo sapo. Še le čez nekaj časa zmaje z glavo ter pravi:

»Jaz mislim, gospod Boltažar, da govori la-

divjaki. pravcati divjaki. Drug primer: ako nemški delavec opazi, da nimaš južine, ali da ješ sam kruh, kot navadno mi, ti takoj ponudi polovico svoje južine, češ, pri samem kruhu ne moreš delati.

Delo s stroji.

Kakor sem že omenil, se delo opravlja s stroji na poljih in povsod, da delavec stori le tisto, kar stroj ne more. To je vse tako bodisi pri matem kmetu ali pri veleposestniku. Mnogo truda in žuljev je s tem prihranjenih delavcu, ker vse, kar je težjega, opravi le stroj, katerega delavec le samo opravlja, goni ga elektrika, bencinmotor ali tudi živina. Stroji v kmetijstvu so tukaj tako velikovrstni, da o mnogih naš tudi najnaprednejši kmet niti pojma ne bi imel. Mnogo dela se z delavci tukaj opravlja, o katerem bi naši kmetje rekli, da je brezpomembno. Pšenica in vsa žita n. pr. se tukaj okopavajo. To delo se tudi bogato izplača. Med redi ne sme biti niti ene travice. Kje smo še pri nas samo v tem oziru? Glavna gonilna sila je tukaj elektrika, posebej pa v domačem gospodarstvu, kjer goni vse stroje. Z elektriko se mlati, dviga seno in snopje na visoke parme, žaga drva, da, celo še molze krave in striže lase. Pa tudi orodje za ročno delo je tako mnogovrstno in za vsako opravilo posebej prirejeno, ker vsako delo se mora najvestneje opraviti.

Delo — čast.

Prepričan sem, da tako ugodno stanje Nemčije v gospodarskem oziru izvira iz dejstva, ker je tukaj delo čast, nikdar pa sramota. Imam vtis, da je Nemčija ogromna država dela. Ne sramuje se tukaj prijeti za delo niti graščak, ne oskrbnik in šafar. Pazniki, v našem pomenu »šafarji«, delajo tukaj kakor mi delavci. Čudno se mi je zdelo od začetka, da je naš oskrbnik, ki ima skrb za celo ogromno posestvo, razdelil dnevno 30—50im delavcem dela, pa je delal vedno vzporedno z nami, ako ga le ni skrb klicala drugam. Dela vsaki dan z nami, ne samo včasih. Šafarji gredo z delavci po partijah ven na polje, oni so tudi odgovorni za storjeno delo, nikoli pa ne delavec. Z delavci so prijazni in se ne smatrajo za kaj višjega od delavca, čeprav ne nosijo delavnega predpasnika. Kako pa je pri nas v tem oziru? Vidim, kako gospod sam prime praktično za delo, ne vpraša, ali se bo umazal, dočim je graščak in ima samo v strojih milijonske vrednosti. S tem je tudi pokazano, da je delo potrebno vsakemu človeku, ne samo nemaniču, ki mora delati, da more živeti. Včasih pride sila, delamo kakor

živi stroji; vendar se mi zdi vse lažje in me vzpodbuja zavest, če dela tisti, ki je nekaj več, tedaj tudi zame, ni delo muka in ne sramota. Tukaj pač velja načelo: »Kdor ne dela, naj ne je« in »Vsi za skupni blagor«. So tukaj slučajji, da mali posestnik z malo gostilno gre delat celi dan, čeprav mu tega ne bi trebalo. Naši šafarji in tisti, ki si predstavljajo, da imajo posestva ali službe, zato da jim samim ni treba ali ne bi jim vsaj trebalo lastnoročno prijeti za delo, bi se tukaj marsikaj naučili. Prepričan sem, da bi celo tisti, ki tako delavstvo radi šikanirajo in njegove resnične potrebe in pravice omalovažujejo, tukaj rajši postali navadni delavci, kakor pa pazniki.

Prihodnjič več in pozdravljeni!

Andrej Mir.

(Opomba uredništva: Objavljamo pismo, kakor smo ga prejeli od našega naročnika.)

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 16. avgusta so pripeljali špeharji na 26 vozeh 49 komadov zaklanih svinj, 12 voz krompirja, 8 čebule in 1 voz slame. Meso je bilo po 15—28, špeh 17—24, krompir 0.75—1.50, čebula 3—4, slama 52. Zelje glava 2—5, kumarce 0.50—3. Pšenica 2—2.50, rž 1.75—2, ječmen 1.75—2, oves 1.25, koruza 1.75—2, ajda 1.50—2, oves proso 2.50, fižol 2.50—3, grah 8, Kokoš 30—45, piščanci 25—35, raca 20—30, gos 35—50. Česen 16, gobe 2.50—3. Jabolka 4—6, hruške 8—16, slive 4—10, breskve 14—18, grozdje 12—16. Mleko 2.50—3, smetana 12—14, surovo maslo 36, jajca 0.75—1.25, med 15—18, marelce 26.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo: 27 konjev, 14 bikov, 197 volov, 412 krav in 21 telet, skupaj 671 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 12. avgusta 1930 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 8.25 do 10 Din, poldebeli voli 7 do 7.50 Din, plemenski voli 5.75 do 6.75 Din, biki za klanje 6.50 do 10 Din, klavne krave debele 7 do 10 Din, plemenske krave 5 do 5.25 Din, krave za klobasarje 4 do 5 Din, molzne krave 5 do 6 Din, breje krave 5 do 6.50 Din, mlada živina 7 do 9 Din. Prodanih je bilo 390 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 9 komadov, v Italijo 16 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 1 kg od 16 do 20 Din, meso ob bikov, krav in telic 10 do 14 Din, teležje meso od 16 do 30 Din, svinjsko meso sveže od 15 do 28 Din.



NAŠA DRUŠTVA

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Fantje, na plan! Dne 24. avgusta t. l. se vrši pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju za domačo in sosedno župnijo »Fantovski dan«, na katerem bo zborovala čila fantovska moč iz Dravskega polja ter se navduševala za potrebne fantovske ideale. Fantovski dan mora v vseh župnijah lepega Dravskega polja poživiti in utemeljiti delavne fantovske krožke, ki bodo z gorečo vnetjem delovali za versko kulturni dvig svojega okraja. Dopoldne ob pol 10. uri bo cerkveno opravilo, takoj za njim pa zunaj cerkve fantovsko zborovanje, na katerem bo med drugimi tudi govoril priznani mladinski organizator dr. Josip Jeraj. Popoldne se vprizori igra »Pri Hrastovih«. Čez poldne bodo udeleženci iz sosednjih župnij prijatelji povabljeni na domove šentlovrenčkih fantov. Fantje Dravskega polja, dne 24. avgusta vsi na veselo pobratimstvo!

Jarenina. Vse domačine in okoličane prav uljudno vabimo v nedeljo dne 31. avgusta v Jarenino, na dan spomina, posvečenega padlim vojakom, strašnim vojnim žrtvam in v svetovni vojni trpečemu narodu. To je dan, na katerega moramo priti vsi, da se oddolžimo vsem tistim, ki nosijo težko znamenje vojnih grozot. Po večernicah v cerkvi bode procesija na pokopališče, kjer bo blagoslovljena prenovljena kapela, v kateri je vzdana plošča spomina vseh v svetovni vojni padlih vojakov. Obrede izvrši preč. g. monsignore Vreže. Po blagoslovitvi se vprizori v društvenem domu pretresljiva vojna drama Maeterlincka: »Stilmonski župan«. To dramo so igrali v ljubljanskem in mariborskem gledališču. To je igra, ki nam pokaže golo in resnično sliko grozot v svetovni vojni.

Sv. Anton v Slov. goricah. Kdor nima kratkih nog ali pa premalo korajže, ta bode gotovo pribežal v nedeljo dne 24. avgusta k Sv. Antonu v Katoliški dom pogledat, kako se je dobremu vojaku Švejku v svetovni vojni godilo. Takšnega »heca« kot je »Dobri vojak Švejk«, še nikjer niste videli. Zato pa le pot pod noge, pa na lušno svidenje. Za še nekaj lušnega bo! Krikušev Fuksl pa Salomova Turtika se bosta po igri na »prleškem gostovanju« vzela. To bo tudi nekaj novega, le pridite in pogledajte, ne bo vam žal. Na svidenje!

vas le vino. Vem iz skušnje, da govorite včasih malo preveč ter se radi pobahate. Kaj ne, vi ste tudi danes hoteli mene nekoliko potegniti in boste že v nekaj trenutkih imeli vse za šalo ter se smejali, češ, kako sem prestrašil lahkovernega krčmarja? Ali ni tako, gospod Ribl?»

Tedaj pa skoči napol vinjeni sluga kakor razkačen ris kvišku, pogleda ježno krčmarja, udari še enkrat po mizi ter zakriči:

»Grom in strela, gospodar Simon, kaj mislite o Boltazarju Riblu! Vi si domišljujete, da govorim to tja v en dan. Toda še enkrat vam rečem, vse, kakor sem vam pravil, je res. Dalje pa nočem govoriti ter vam tudi prepovem, da o tem črhnete proti komu le eno besedico. Drugače prekličem vse ter vas označim kot lažnjivega obrekovalca, ki si je vse te govorice zoper mojega bivšega gospoda izmislil. Pride pa kmalu čas, ko bom sam govoril. Do tedaj pa me naj nikdo ne sili, kajti ničesar si ne dam izsiliti, in če bi tudi prišel birič po me. Zapomnite si to, vi grofovski petolizec!«

»Je že tukaj,« zagrmí močen glas za pijanim Boltazarjem. V tem trenutku ga obstopijo trije moški.

Bili so birič Jožef Krpan ter oba nočna ču-

vaja, ki so sedeli skriti v kotu in začeli poslušati, ko je postajal Ribl vedno bolj glasen.

»Tukaj je sedel birič Krpan, ki te takoj odvede pred mestnega sodnika, da te pošlje k deželnemu profosu. Ta dva moža te bota prijela, da ne boš tukaj rogovilil in razsajal.«

Boltažar Ribl se je začel tresti po celem telesu ter se je, napol omamljen od vina, prijel za stol.

»Kaj hočete od mene,« vpraša z negotovim glasom.

»Najprej tvoje roke, da jih zvežemo,« reče birič strogo, »potem pa tvojo glavo. Ti si, kakor si ravno prej sam priznal, tat in take ptiče kaznujejo po postavi, da jih dvignejo na vislice ali pa jim odsekajo glavo.«

Ribl se ojunači ter reče:

»Ali mislite, da sem že zaradi tega res tat, ako me je gospod, pri katerem sem služil, označil kot tata in goljufa? Ne, povem vam, če mene hočete zapreti, morate zapreti tudi gospoda. Boltazar Ribl vam namreč lahko razodene stvari, ki bi mogle tudi tega gospoda stati glavo.«

Pri teh besedah potegne Ribl dolg nož iz nožnic, ga položi na mizo ter reče:

»Kdo se upa dotakniti Boltazarja Ribla? Če

**Zopet nov zvezek
Karl Mayevih spisov**



izšel



namreč

II.

zvezek

„PO DIVJEM KURDISTANU“

**Z vsebino: V leti - iz ječe
slovo Amadije. Cena 13 Din.**

Naroča se pri

Cirilovi knjižarni, Maribor

Sv. Tomaž pri Ormožu. Po daljšem odmoru bo domače Katoliško izobraževalno društvo dne 24. avgusta po večernicah vprizorilo nađ vse lepo in ganljivo igro »Bele vrtnice« v štirih dejanjih. Ker se še v bližini okrog nikjer ni priredila, bo gotovo zanimala domačine kakor tudi sosede. Zato pa ste iskreno vabljeni k obilni udeležbi! Na svidenje v nedeljo v Društvenem domu!

Pevski tečaj v Ljubljani.

Pevska zveza priredi skupno s Cec. društvom pevski tečaj, ki se bo začel v ponedeljek dne 25. avgusta ob 3. uri popoldne in končal v četrtek dne 28. avgusta opoldne. Tečaj je namenjen vsem pevovodjem, vsem organistom in vsem onim ljubiteljem petja, ki se hočejo v vsej tvarini pevske umetnosti dodebno poglobiti. Istočasno bo razstava vseh glasbenih del, ki so izšla po vojni na Slovenskem. Ob sklepu bode občni zbor Pevske zveze.

Odbor je preskrbel stanovanja za stonj vsem udeležencem, hrano pa vsem onim aktivnim organistom in pevovodjem, ki vodijo ali kakšen cerkveni ali društveni zbor, ki je včlanjen v Pevski zvezl. Zbori naših prosvetnih društev so vsi člani Pevske zveze. Ti organisti, oziroma pevovodje naj prinesejo seboj tozadevno potrdilo.

Priglasiti se je takoj na naslov Pevska zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Župnijski uradi bodo gotovo tudi radi gmetno podprli tiste ukaželjne organiste, ki bi se radi udeležili tega tečaja.

Polzela. Pasijonske prireditve Prosvetnega društva na Polzeli so dosegle nepričakovan, sicer pa gotovo zaslužen uspeh. Število dose-danjih obiskovalcev je doseglo že precej nad tisoč. Mnogo obiskovalcev si je rezerviralo prostore že za prihodnjo predstavo, katera se vrši dne 24. avgusta ob treh popoldne. Predvidoma je to zadnja predstava, samo v slučaju potrebe bi se vršila še ena dne 31. avgusta. Ponovno prosimo in opozarjamo vse udeležence, da si zasigurajo vstopnice v predprodaji, zakaj na praznik dne 15. avgusta je moralo oditi nad 200 ljudi, ker je zmanjkalo

prostora. Vstopnice se lahko kupijo v predprodaji v gostilni Cizej na Polzeli, pisмено naročijo na naslov društva. Za predstavo dne 24. avgusta je dosedaj rezerviranih že nad 1 tretjino vstopnic. Na svidenje!

Sv. Jedert nad Laškim. Prosvetno društvo Čitalnica ponovi v nedeljo dne 31. avgusta narodno igro v treh dejanjih in šestih slikah s petjem: »Krivoprisežnik.« Vsi prijatelji naših društev in lepih iger od blizu in daleč so iskreno vabljeni! Tudi v naše kulturno delovanje naj zasije solnce ljudske izobrazbe. — Bog z nami! Na svidenje!

Vsak mesec Din 13.— bo plačal vsak, kdor hoče brati Karl Mayeve spise, ki bodo za jesen in zimo izhajali vsak mesec en zvezek po Din 13.— Naročajte v Tiskarni sv. Cirila, Maribor.



Sv. Marko nižje Ptuja. V petek, na dan Marijinega Vnebovzetja, je naredilo pevsko in kolesarsko društvo »Slavček« na Hajdini, oz. v Gerečji vasi, izlet k Sv. Marku. Opazila se je pri tem društvu stroga disciplina in vzorno vedenje kmetskih fantov, iz katerih izključno društvo obstoja in kateri so primerna krasno zapeli več lepih slovenskih pesmi. Bojda jih je izšelal v tem lepem petju g. Kos kot tozadevni strokovnjak v Ptuj. Škoda, da so se le malo časa tukaj pomudili ter v najlepšem redu kmalu zopet odšli. Poizvedoval sem, kake uspehe ima to društvo in dobil za odgovor, da odkar to društvo obstoja, se fantje lepo vedejo in njih največje veselje in poštena zabava je lepo petje. To je pač razveseljiv uspeh poštenega društva. Takih društev bi med drugimi pač bilo želeti posebno tam, kjer je ponočno rjovenje in divjanje ter ponočni nemiri edina fantovska zabava.

Ormož. Neka gospa iz Zagreba, ki je tukaj na počitnicah, je izgubila dragoceno broško z demanti, po njeni izjavi vredno 12.000 Din. Vsa povpraševanja in poizvedovanja niso imela nič uspeha. Ali dragocenosti ni nihče našel, ali pa jo je lepo zase pridržal. Večkrat se zgodi, da kdo prinese kakšno malovredno stvar, ki jo je našel, a redkokrat se zgodi, da bi kdo vrnil stvar, ki ima veliko vrednost. Kako je to mogoče? Ali najdejo majhne reči samo pošteni ljudje in velike le

samo nepošteni, ali pa večja reč človeka pre-moti, da si jo obdrži. — Ko je prejšnje pasje dneve pritiskala huda vročina, je Ormož videl posebnost kot še nikoli. Dve modni izrednosti sta hodili po mestu, na potu od Drave domov, v moški obleki. Pa se je ljudem le preneumna zdela ta reč in so se naglas zgrazali nad tako budalostjo. — Na Brezje jih je iz naše fare romalo 7, v Zagreb pa več, celih 50. — Torič Franc iz Frankovcev je izdelal svoje nauke na banovinski Vinarški in sad-jarski šoli v Mariboru z odličnim uspehom in je dobil nagrado ali pohvalo skupno s tremi drugimi tovariši. Častitamo! Ker od nas precej fantov gre v to šolo, želimo, da bi se vsi prav dobro odrezali. — Pretekli teden so dekleta gospodinjske nadaljevalne šole na Humu zadnjih dveh letnikov napravile poučni izlet v Ljubljano. Vodila jih je požrtvovalna gospa voditeljica Anica Vadnjal. Izlet-nice so si ogledale vse zanimivosti sloven-ske prestolice, n. pr. lepe, krasne cerkve, mu-zej, razne zavode: Marijanišče, Lihtenturn itd. Prenočevale so v Lihtenturnu, kjer so u-živale gostoljubnost čč. sester usmiljenk. Sploh pa so bile povsod prijazno sprejete, ka-mor so prišle. Imele so četrtnsko vožnjo in so si z malimi stroški marsikaj ogledale in si tako razširile duševno obzorje, kar je tudi za kmetska dekleta vedno večjega pomena. — Že parkrat nas je obiskala huda ura: pre-tekli teden toča, ki je poškodovala posebno naše vinograde, pred par dnevi pa silen vi-har, ki je kar podiral drevesa, posebno so trpele slive. Bog nam ohrani vsaj to še do-bro, kar je do sedaj ostalo nepoškodovanega. — Na praznik Vnebovzetja je ponovil svojo biserno mašo v naši župni cerkvi tukajšnji rojak, preč. g. častni kanonik in župnik ka-pelski Martin Meško. Časopisi so o njegovi biserni maši pri Kapeli zadosti pisali, toda prava biserna maša pa je le bila pri nas, v cerkvi, v kateri je gospod jubilant prejel sv. krst in je leta 1870 prav na Veliko mašo da-roval prvo sv. daritev. Tudi mi rojaki njego-vi mu želimo čvrstega zdravlja in moči še mnoga leta!

Razvanje pri Mariboru. Občinski kmetijski odbor je izvolil svojim predsednikom Ceba Ivana, namestnikom pa Černe Franca. Oba sta znana kot vzorna kmetovalca. — V kra-jevni šolski odbor je bil mesto bivšega župa-na izvoljen občinski tajnik Krepek Anton. — Z zlato kolajno za državljanske zasluge je bil odlikovan posestnik Lobnik Peter. — Prete-čeno nedeljo smo obhajali pri nas Telovo pro-cesijo. V ljubki cerkvi podružnici sv. Mi-

Najboljša reklama

za trgovce, obrt-nike in zasebnike

so lepe tiskovine,

kakor n. pr. pisme-ni papir, zavitki, računi, memoran-de, dopisnice, le-taki, lepaki, barvo-tiski, večbarvne razglednice in pri-poročilnice

ki jih izvršuje

v najmodernejši iz-peljavi, hitro in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

Maribor, Novoška c. 5

ima kdo tako poželenje, bo pokusil ta nož, ki mu ga porinem med rebra.«

Razkačeni sluga je komaj izrekel te besede, že so ga trije možje prijeli od zadaj, ga vrgli na tla ter hitro zvezali. V nekaj trenutkih so tirali še napol pijanega Ribla na bližnji rotovž.

Simon Pahernik je izpočetka stal kakor oka-menel, ker se je zgodilo vse tako naglo, da ni mogel vsega razumeti. Ko pa je videl, da so začeli ljudje postajati pozorni ter so se zbirali pred krčmo, je pošten krčmar začel jadikovati, češ, da je njegova gostilna vsled tega obžalovanja vrednega dogodka onečaščena ter da se takoj drugi dan pritoži pri mestnem sodniku.

Mestnega sodnika de Beurgo tisti dan ni bilo doma, ker je bil zadržan po uradnih poslih v Gradcu. Radi tega je birič Krpan odšel k mest-nemu pisarju, ki je tisti dan zavoljo rešitve nuj-nih dopisov še bil v pisarni.

Ko je sporočil Krpan, kaj je govoril Ribl o grofu Tatenbahu ter da ga je radi tega odvedel v zapor, je mestni pisar skočil z udobnega se-deža, vrgel pero na mizo, sklenil roke ter rekel:

»Krpan, povedal si mi stvari, katerih skoraj ne morem verjeti. Reci, ali je res, ali pa se ti morda samo sanja.«

»Da, milostljivi gospod pisar, resnica je: Iz-početka sem sam mislil, kar pa sem sam slišal, to mora biti res.«

»Torej grof Tatenbah je izdajalec domovine. Glej, glej, vendar se nisem motil, ko sem mislil, da mora biti nekaj na tem, kar se že nekaj časa šušlja.«

»Prav imate, gospod pisar, tudi meni se je zdelo sumljivo, kaj v Freihausu po noči uganjajo. Ko sem hodil tam mimo, je dostikrat bila še po polnoči videti luč in slišali so se koraki ter udar-ci, kakor bi kdo kaj delal z železjem.«

»Torej je vendar le res, kar mi je pravil Paumgarten, da so v Freihausu skrivaje rezali svinec v krogle ter se je spravljalo tja orožje in strelivo po nekem podzemeljskem rovu.«

»Da, prav imaš, tega človeka moram takoj zaslišati. Stvar je morda zelo nevarna. Paum-garten mi je nedavno pravil, kako se je grof Tatenbah bahal, da bo mesto Maribor v kratkem kup pepela, ter mu je ponudil poveljništvo grada Statenberga. V svoji domišljavosti mu je pokazal pismo, v katerem je stalo pisano: Dragi brat, sporočim ti, da so Bošnjaki že pripravljeni pro-dirati.«

haela se je zbrala skoraj vsa sosesčina. Tudi procesija je bila obilno obiskana. Razvanjčani so pokazali topot, da so ostali zvesti veri svojih očetov. Naj ostanejo to tudi zana-prej! Evharistični kralj, katerega so tako le-po proslavili, pa naj bogato blagoslovi njih domove in polja! — Občina je letos temeljito popravila del svojih cest in mostov. Sploh se kaže pod sedanjim županom hvalevredna vnema in skrb za procvit občine. Da bi le tako tudi ostalo!

Št. Peter pri Mariboru. V kapelici Matere božje na Metavskem hribu bo na god sv. Ludovika, to je v ponedeljek dne 25. t. m. sveta maša in sicer za rajnega Ljudevita Fluher, kateri je v pretečenem letu s svojo skrbno ženko dal lepo popraviti kapelico in kupil tudi zvonček. — Grozdje rane sorte že zori. Da bi nam ga pa razni ptiči preveč ne pozobali, smo si nastavili kot običajno zopet čuvaja, po šentpetersko »otorja«. Tudi klopotci se že oglašujejo, pa črički že tudi naznanjajo, da grozdje že zori. Da bi le srečno dozorelo in z zlato vinsko kapljico šentpeterske kleti napolnilo! — Zadovoljni so letos šentpeterčani s sadno kupčijo. Kupcev dovolj in tudi cene so ugodne. Marsikateri je še le zadnja leta spoznal, kakšen zaklad je vzorno negovan sadovnjak. — Gospodinjski tečaj se bo zopet vršil pri tukajšnjih šolskih sestrah. Želeti je, da bi se šentpeterska dekleta v velikem številu istega udeleževale. Dobra gospodinja in kuharica in dekle, ki kaj zna, je vedno v čislju in veljavi. Pa tudi pametni fantje, ki žele stopiti v zakonski stan in rabijo pridne gospodinjke, bodo pač vedno tam popraševali, kjer vedo, da bodo takšno dekle tudi našli.

Št. Peter pri Mariboru. Ko so naši sosedje onkraj Drave na predvečer Velike Gospojnice zaslišali veselo pritrkovanje šentpeterskih zvonov, potem mogočno streljanje, godbo in petje ter videli nebroj svetlih luči, so se nehotje popraševali, kaj neki le praznujejo naši ljubi sosedje. No in kaj drugega smo praznovali kot 25letnico mašništva našega dobrega župnika. Proslava na predvečer sicer ni bila imenitna, bila pa je tembolj prisrčna in iskrena. Po »Zdravi Mariji« se je zbrala pred župniščem množica župljanov. Godba je zaigrala, pevci so zapeli, nato sta pa dve deklici v lepih deklamacijah izrekli čestitke dušnemu pastirju vseh šentpeterčanov. Nato so pa izrekli čestitke v imenu občine župan g. Sande, za cerkvene ključarje in gospodarske organizacije oče Krajnc iz Metave, potem zastopnica Marijine družbe ter Knupležov Lojzek, za prosvetno društvo »Skala«. Končno pa je bilo jubilatno izročeno skromno darilo kot dar vseh šentpeterčanov. Za sklep pa so pokazali še tamburaši svojo umetnost. Naslednji dan pa je jubilat opravil slovesno srebrno sv. mašo, pred isto pa je imel profesor Živortnik iz Maribora krasno propoved, ki je zbranim župljanom globoko segla do srca. Ponavljamo željo, ki je bila ob tej priliki izrečena, neštetokrat: Bog nam ohrani našega župnika še mnogo let, tja do zlate sv. maše zdravega in zadovoljnega med nami!

Fameče. Težka neizgoda se je prigodila tukaj na večer 18. julija. Silen vihar, ki nas letos zelo pogosto obišče in ki je napravil že mnogo škode, je treščil še komaj lansko leto napravljeno pločevinasto streho pri podružnici sv. Ane na tla. Škoda okoli 14.400 Din. — Ker je dež že močil tramovje, tako da je odpadlo od stropa že tudi nekaj ometa, se je pokril najbolj potreben del strehe s pločevino v ploskvi 210 kv m. Upali smo, da bo po zatrdilu kleparskega mojstra držala nova streha vsaj pol stoletja. Toda nesreča ne počiva. Takoj smo morali zopet kriti v viharju in dežju. Porabil se je večinoma stari material, na tla vržena pločevina se je morala razrezati in še je nekaj dokupiti. Kje dobiti denar? Zavarovana je cerkev zoper požar pri vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, toda ne proti vremenskim neizgodam, vendar smo jo

prosili podpore in res nam je naklonila lepo svoto 3000 Din podpore, za kar se najlepše zahvaljujemo ter jo toplo priporočamo. V tej težavi smo se obrnili tudi na Okrajno hranilnico v Slovenjgradu, ki nam je poklonila 500 Din. Tudi njej se prav lepo zahvaljujemo. — Pri Sv. Ani je letno sedem shodov. Njeni častilci pridejo od blizu in daleč ter radi darujejo za cerkev, toda hiša božja s petimi oltarji zahteva vedno kakega popravila. Je že tako, da kar so naši predniki z veliko gorečnostjo in požrtvovalnostjo z novega dogradili, se danes vzdržuje le z največjo težavo in velikimi skrbmi.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Zapustila je nas! Krasno poletno solnce je pošiljalo svoje zlate žarke na temnozeleno Pohorje, da prisostvujejo na zadnji poti drage mamice Pušjakove. Množice so hodile troma tja proti hišici za trgov, kjer so se poslavljali štirje od svojega najdražjega bitja: žalujoči soprogi in trije sinovi. Dva sinova je dala Bogu in domovini: dva duhovnika. Oh, usoda, kako si kruta! Ni ji bilo dano dočakati trenutka, morda najsrečnejšega v svojem življenju in za katerim je toliko hrepenela: prisostvovati daritvi prve svete maše svojega najmlajšega sina — ljubljenca. Pred dvema leti je bila srečna tako zelo, ko je videla svojega prvega sina pred oltarjem. Zakaj ji pa sedaj ni bilo dano to veselje? Ah, zopet ta usoda! Pred hišo žalosti se je zbrala velika množica ljudstva. 15 duhovnikov je opravilo žalne obrede. Pevski zbor je zapel turobno »Nad zvezdami«; da, nad zvezdami, draga mamica! Krsto so dvignili. Za njo so šli štirje potrti v globoki žalosti, saj so nesli njih največji zaklad. Prišli so v cerkev. Oh, usoda! Pred oltar je stopil novomašnik, ljubljence drage pokojnice, ter daroval svojo prvo črno sveto mašo za svojo zlato mamico. Namesto velikega veselja: neizmerna žalost. Oči vseh prisotnih so se orosile, ko je vzel v roke kelih bridkosti. Videli smo, trpel je; toda vdano, saj je daroval za svojo drago mamico. Krsto so zopet dvignili. Odnegli so jo tja, kjer bo snivala večni san. Votlo je zadonelo, ko je sprejela zemlja, kar je njenega. Obredi so se končali. Krasen govor pričujočega duhovnika je pretresel vsakega. Zapeli so žalostinko. Pogreb je bil končan. Velika množica se je sčasoma razšla. Le ob grobu so stali štirje, ki so v nemi bolesti zrlj tja, kamor so položili njih najdražje.

Marenberg. Od leta 1913, torej skozi dobo 17 let, zahajam vsako leto na god sv. Jakoba dne 25. julija v običajni procesiji z Marenberžani k Sv. Lovrencu nad Ivnikom, pravilno k podružnici lovrenčki, k Sv. Lenartu. Je-li to prava romarska procesija ali samo zabaven sprehod za nekatere, o tem bi se dalo še razpravljati. Jaz bi rekel, vsakega pol. Navadno je vsakikrat lepo in veselo in tako je bilo tudi letos. Ker je o letošnjem marenberškem romanju ali izletu, kakor že hočete, poročal nek nemški graški dnevnik, bi prosil, gospod urednik, da tudi »Slovenski Gospodar« nekaj o tem pove. Hočem podati nekatere misli in opazovanja, ki sem jih imel letos ob tej priliki. Sv. Lenart je bila nekdanj marenberška podružnica, tako tudi Pernice in Sopota. Marenberški grad, danes sipina, ruševina, in samostan sta imela v srednjem veku že cesto čez Radelj. Ta cesta je bila za časa cesarice Marije Terezije skrbno izpeljana in od bivše štajerske zelo dobro oskrbovana. Do prevrata je bil napeljan brzojav ob cesti iz Marenberga čez Radeljsko sedlo v Ivnik. Ker je bil preobrat, so bili nekateri mnenja, da je treba ob takih priložnostih vse prevreči, tudi obče koristne naprave, in tako so brzojavne droge podrli in skurili, sredi gozdov, kjer je dosti lesa za kurjavo. Skozi deset let se ni ničesar popravljalo na cesti, ne na jugoslovanski in ne na avstrijski strani. Začenši od Labudske doline severno Wolfsberga pa do Maribora je to edina boljša cesta, ki veže Obdravje z ozemljem Mure, oziroma Sulme.

Pred vojno je bil tudi že izdelan načrt za podaljšanje železniške proge iz Zelenega Travnika v Marenberg in njeno priključitev h korški železnici. Hvalevredno je, da so začeli letos radeljsko cesto popravljati na obeh straneh državne meje, je lepo nasuta, le kanalizacija je še pomankljiva in varnostne železne naprave na bolj nevarnih mestih manjkajo, oziroma leže podrte v travi ob strani ceste. Je pravi užitek hoditi po tej lepi cesti, zlasti v jutranjem hladu, ni se ti bati modernih vozil, avtomobilov in motorjev, njihov prahu in obrizganja z blatom uživaš naravo in dihaš planinski zrak. Tupatam se pase čreda goved ali ovac, ki te radovedno pogledujejo, vmes se razlega petje pastirjev. Se ozreš nazaj, imaš lep razgled na Dravsko dolino, Pohorje in Karavanke, ko prideš na sedlo, se ti odpre čudovit pogled čez celo Srednje Štajersko. Na Radeljskem sedlu, kjer je sedaj naša in avstrijska finančna straža, je znana gostilna Höchwirt ali sedaj »Pri Smrekarju«, kjer je zelo dobra postrežba in so na razpolago lepe sobe za tujece.

Razbor pri Slovenjgradu. Redko, skoro nič se ne oglasi naše bralno društvo, katero od zadnjega občnega zbora tega leta pod predstvom vlč. g. župnika Lamperta dobro napreduje. V vojnem času je društvo prišlo že skoro ob vse imetje in je kratkotalno zaspalo. Leta 1923 pa se je pod vodstvom tačasnega vlč. g. župnika Kodriča zopet oživilo in pričelo delovati. Od tedaj se je nakupilo in največ kot darilo dobilo od pokojnega Glančnik Ivana precej knjig in šteje knjižnica sedaj 380 knjig, vendar pa še ne odgovarja predvojnemu številu 500, kar pa upamo doseči s požrtvovalnostjo dobrotnikov in s čim večjim številom članov. Ob nedeljah pridno segamo po knjigah, da imamo pošteno razvedrilo.

Razbor pri Slovenjgradu. Čitamo o raznih krajih, pa smo se po daljšem molku namenili tudi mi zopet oglašiti, kar bi bilo sicer potrebno večkrat, pa kmetski stan ima vse druge skrbi. Naša župnija je stara 216 let in šteje okroglo 600 duš. Akoravno visoka 884 m in 15 km od železnice oddaljena, je v splošnem prijazen kraj z zdravim zrakom in prav lepim razgledom. Kljub težavnemu dušnemu pastirstvu so bili nekateri gg. župniki dolgo let tukaj. Ljudstvo rado čita in prihaja ob nedeljah k službi božji in da se še tudi »pod lipo« kaj pogovorimo. Imamo več vrst časopisov, kakor: »Slovenca«, »Domoljuba« itd., največ naročnikov ima pa seveda »Slovenski Gospodar«, ki je najbolj primeren list za naš kmetski stan. Upamo, da si ga v bodoče naročijo še tisti redki, ki ga doslej še nimajo. Vreme nam letos nagaja, v juniju je bila suša, ki je povzročila na jarem žitu in travnikih precej škode, sedaj pa preveč naliva, da smo poprej težko sušili seno, sedaj pa žito.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Naš lep kraj je kaj privlačna točka za romarje. Od blizu in daleč se večkrat na leto tu zbirajo romarji. In tedaj imajo navadno gg. spovedniki dela čez glavo. In upanja imamo, da to delo pri romarjih obrodi tudi obilnih sadov. Pa tudi »somerfrišlerji« radi od vseh strani prihajajo med nas in se tu počutijo nad vse dobro, tako da je slovo od nas zmiraj težko. Tudi raznih gostov ne smemo pozabiti, ki so zlasti zadnji dve leti večkrat prihitali za par uric semkaj, da so si ogledali naše lepe kraje. Tako smo lahko v svoji sredi pozdravili razne vikarje, definitorje, prokuratorje, gvardijana, nemške dekane, odlične mladinske organizatorje ter kraljeve in cerkvene odlikovance. Vsi so nam bili dobrodošli in nam bodo zmiraj dobrodošli, kolikorkrat jih bo pot pripeljala v našo sredo. — Pred kratkem je vzdignil mnogo prahu in ugibanja po naših vaseh nek dopis v »Gospodarju«, v katerem je bilo opisano, kako so si nekatera trojiška dekleta med sv. mašo brala pisma in si ogledovala razne slike. In že so bili skoro vsi braveli »Gospodarja« mnenja: »Aha, nihče drugi kakor gospod kaplan so si jih privoščili«.

čili in so jih dali v časopis. »No, pa sedaj so bili kaplan čisto nedolžni. Med mašami imajo namreč dovolj dela pri oltarju in v spovednici in ne morejo iti gledat po skrivnih potih, kar bi kajpada bilo tudi včasih zelo potrebno, da bi tega ali onega nepridiprava, ki jih seveda tudi pri nas ne manjka, pošteno zlasali in zuhljali. To je namreč čisto gotovo, da je hiša božja kraj molitve in zbranosti, ne pa kraj za smejanje in zbijanje šal. Zato je pa tudi dotični dopis zadel »to veliko terno«.

Marija Snežna. Dne 12. t. m. smo pokopali pridnega mladeniča Alojza Šumandi iz Vratje vasi, ki ga je ugrabila zavratna sušica, katero si je nakopal pri vojaki. Mnogoštevilni znanci in prijatelji so z godbo pospremili na tukajšnje pokopališče pokojnega, katero si je sam izbral za svoje zadnje počivališče. Naj v miru počiva!

Sv. Jurij v Slov. goricah. Pri nas je umrla nagle smrti Malčika Ornik, najmlajša hčerka ugledne veleposestnice Lize Ornik v Spodn. Gasteraju, v starosti 13 let. Prejšnji dan je še bila zdrava ter veselo prepevala krog svojih domačih; na večer jej je postalo slabo in ji takojšnja zdravniška pomoč ni nič pomagala. Sprevidena s sv. zakramenti za umirajoče se je preselila v boljšo domovino ravno na isti dan, kakor njeni ljubi atek pred 11 leti, v navzočnosti ljubeče mamice, sester ter bratov. Rajna je bila najboljša učenka tukajšnje šole. Da je bila Malčika res priljubljena ter iz krščanske hiše, je pričal pogreb, katerega se je udeležilo veliko ljudi ter šolskih otrok s šopki in vencii. Po pogrebu se je nabralo za novo bogoslovje 120 Din. Blagi mamici, sestram in bratom izrekamo naše sožalje!

Sv. Ana v Slov. goricah. Tudi letos je sadno drevje tukaj lepo obrodilo. Kupčija z jabolki je prav živahna. Sadjereja je tista panoga kmetijstva, ki nese tukaj največ dobička. Zato bomo v bodoče sadjereji posvetili še več skrbi. — V nedeljo dne 24. avgusta bode letos zadnja Telova procesija, ki se ob lepem vremenu slovesno vrši in v ravni črti pomika med Krembergom in Krihenbergom tja do Nedvedove kapelice, ki je letos lepo prenovljena. — Fantje gredo v nedeljo dne 31. avgusta na mladeniški tabor k Sv. Trem Kraljem. — Dekleta pa imajo v soboto, nedeljo in v ponedeljek na praznik Marijinega rojstva dne 6. 7. in 8. septembra tridnevne duhovne vaje. Ob sklepu bode sprejem v Marijino družbo in materinski dan.

Radenci. »Slovenski Gospodar« kot ljubitelj ljudstva lahko poveš marsikaj v dobrobit svojim, ko človek težko pove posamezniku, ker se mnogokrat čutijo z resnico povedano besedo užaljene. Grda navada po naših vaseh in v splošnem je toliko priljubljeno zanimanje za sobližnjega, ki ga včasih oberejo do kosti. Ali bi ne bilo pametnejše, ko bi se v prostem času razpravljale koristne gospodarske in praktične naprave za naše domove, ki bi koristile posamezniku in dajale lep vzgled celi okolici, ne pa da trosijo razne čenče na okrog samo toliko, da se dela prepri in sovraštvo med sosedi in rojaki. Geslo nam bodi: brigaj se za sebe, da boš srečen, pusti vse v sreči, nesrečne in žalostne pa tolaži, skušaj se iznebiti svojih napak, ki jih ima vsak, pa bo med našim podeželskim ljudstvom vladal mir in ljubezen, ki sta najbolj potrebna za današnji čas.

Sv. Bolfank v Slov. gor. Tudi naši kmetje in posestniki soglašajo z dopisom od Sv. Andraža v Slov. gor. v »Gospodarju« radi danes tako zasovražene šmarniške trte. Sadjevca je malo in ga bo vsako leto manj, ker se bo vse drevje radi predlanske hude zime leto za letom posušilo. Amerikanski trs po večini radi neugodnih leg ne uspeva in kolikor ga je, ga uničujejo razne bolezni; edino pijačo, ki jo za dom imamo, pa nam hočejo odvzeti s posebnim obdavčenjem in končno s popolnim izsekom šmarniške trte. Če že ni drugače ra-

di obdavčenja, predlagamo, da ga plačajo samo oni, ki jo pridelajo toliko, da imajo odvisno za prodajo. Saj itak veliko nihče ne kupi tega vina, pa še to se lahko z zakonom zabrani, da potem šmarnica ne bo nič kriva slabih cen za boljše vino. Prosimo merodajne gospode pri banovinski upravi, da upoštevajo naše želje glede odredb, ki se tičejo samorodnih trt. — Poročati imamo o srednje dobri letini. Pridelki na njivah in travnikih so razveseljivi. Ljubi Bog nam vedno pošilja dež ob pravem času. Sicer je del naše fare obiskala tudi toča, ki je napravila občutno škodo v goricah, smo bili vendar dozdaj obvarovani velikih uim, ki so zadele ponekod že druge okraje. Tudi gospodarsko napredni postajamo zadnje čase. Nekateri posestniki so si namreč že omislili motore do 4 konjskih sil za pogon mlatilnic in drugih strojev. — Vedno še čujemo, kako se delajo načrti za velike občine. Občani v Bišu ponovno zahtevajo, da se hočejo v tem slučaju ločiti iz mariborskega okraja in se priključiti ptujskemu, ako pride do velike občine pri Sv. Urbanu. Imajo vsestranske tehte gospodarske razloge za to. Najboljše pa je, da ostane vse po starem, saj pregovor pravi: star denar in stari prijatelji so največ vredni!

Ormož. Mestni občinski odbor je sklenil, da na lastne stroške razširi državno cesto med parkom pri cerkvi in hišo g. Kuhariča ter da postaviti na zid cementno ograjo. Ker je cerkev brezplačno prepustila za to potrebno zemljišče, se je odbor na predlog vlč. g. župnika kot občinskega odbornika odločil, da da zid podaljšati in izpeljati stopnice proti cerkvi. Tam so se dosedaj pozimi otroci sankali in marsikateri obiskovalec cerkve je neusmiljeno spodrsnil in se poškodoval, tam so sejmari razstavljali svojo robo, posebno suho robo. Zdaj bo konec teh nerednosti na tem pašniku sredi mesta, vse pa bo, se zdi, cerkvi in mestu v okras. — Pri kopanju so delavci izkopali za več zabojev človeških kosti. Blizu zakristije na pešpoti so našli 30 cm pod zemljo celo človeško okostje. Še nekaj let in dež ter hoja bi spravila okostje sama na dan. — Da je še dosti človeških kosti na tem kraju, je razumljivo, ker je bilo še pred 143 leti okrog cerkve pokopališče. Ko je cesar Jožef II. leta 1782 s posebnim sanitetnim ediktom prepovedal pokopališča okrog cerkev in sploh v bližini človeških prebivališč, se je 5 let pozneje (1787) opustilo staro pokopališče in se napravilo novo tam, kjer stoji sedaj Hanželičev križ ob cesti v Ljutomer in Središče. Na tem pokopališču je bila prva pokopana Marija Križanič, viničarka z Lešniškega vrha. Toda že čez 10 let se je ta prostor opustil in prodal nekemu Andreju Dolmaču, klobučarju v Ormožu. Dne 17. julija 1797 je našel kot prvi svoj grob na sedanjem pokopališču ob cesti k Sv. Tomažu neki Jurij Kovačič, delavec na Hardeku. Tako je sedanje pokopališče staro že 133 let. — Zanimivo je tudi to, da so iz materiala opuščene stare pokopališčne ograje okrog cerkve sezidali l. 1893 na cerkvenem zemljišču poleg cerkve šolo, ki je služila svojemu namenu do leta 1901, a so jo že vso razpadlo in zanemarjeno podrli leta 1906. Na mestu šole je sedaj park, ki ga oskrbuje občina, a je zemljišče cerkvena last. Že ob podiranju šole so izkopali mnogo človeških kosti. Upamo, da bodo naši predniki sedaj vsaj nekaj let zopet mirno počivali.

Sv. Avguštin v Haložah. Letos je 1500letnica smrti sv. Avguština. Slovesna tridnevna pri Sv. Avguštinu dne 28., 29. in 30. avgusta se vrši po sledečem redu: 1. Četrtek dne 23. avgusta: 1. ob šestih sv. maša; 2. ob sedmih sv. maša z blagoslovom; 3. ob štirih popoldne pridiga, večernice, spovedovanje. 2. Petek 29. avgusta: 1. ob šestih sv. maša; 2. ob sedmih sv. maša z blagoslovom, pridiga; 3. po pridigi sv. maša; 4. ob desetih pridiga, sv. maša z blagoslovom; 5. ob štirih pridiga, večernice.

spovedovanje; 3. sobota dne 30. avgusta: 1. ob šestih sv. maša; 2. ob sedmih sv. maša z blagoslovom, pridiga; 3. po pridigi sv. maša; 4. ob desetih hrvatska pridiga, sv. maša z blagoslovom; 5. ob štirih hrvatska pridiga, večernice, spovedovanje. 4. Nedelja dne 31. avgusta: 1. ob šestih sv. maša; 2. ob sedmih sv. maša z blagoslovom, »Te Deum«, pridiga; 3. po pridigi sv. maša; 4. ob desetih pridiga, sv. maša. V četrtek naj se udeležijo tridnevne zlasti Leskovčani; v petek iz sosednih župnij Slovenije v procesijah; v soboto iz sosednih župnij Hrvatske v procesijah. Od daljših krajev pa naj romarji prihajajo, kakor jim čas bolje dopušča. Sv. Avguštin, prosí za našo lepo Jugoslavijo, da bi rastla in se krepla v pravi veri, pa da bi se v njej vedno bolj razvijalo tudi zemeljsko blagostanje državljanov!

Sv. Duh na Stari gori. Jernejev sejem pri Sv. Duhu na Stari gori se vrši letos v ponedeljek dne 25. avgusta. Živinska tehcnica je na sejmišču prodajalcem in kupcem na razpolago.

Sv. Jurij ob južni žel. Pred kratkim smo imeli v teku treh dni dva požara. Prvič je izbruhnil požar v petek dne 25. julija ob pol enih opoldne pri posestnici Alojziji Palir na Spodnjem vrhu pri Grobelnem. Goreti je začelo gospodarsko poslopje, ki je bilo polno snopja, pripravljenega za mlačev. Ogenj je hipoma objel celo poslopje, da so komaj rešili živino: Vsled velike vročine se je vnel tudi blizu stoječi kozolec. Zgorela je vsa krma, žito in razni stroji. Drugič je nastal ogenj naslednji ponedeljek dne 28. julija pri Janezu Obrez, posestniku v Bezovju. Tudi pri njem je zgorelo gospodarsko poslopje. V nevarnosti je bila hiša, ki so jo oteli sosedni mlatiči. Oba požara so povzročili otroci. Naj bode to v svarilo staršem, da bodo imeli vžigalice na varnem pred otroci. Ker sta bila oba ponesrečena nizko zavarovana, se priporoča, da jim dobri farani priskočijo na pomoč!

Pilštanj. Prostovoljno gasilno društvo priredi v nedeljo dne 7. septembra ob 3. uri popoldne na občinskem pašniku v Lesičnem veliko tombolo z nad 400 krasnimi dobitki. Dobitki obstojajo iz ene velike svinje, ene male svinje, ovce, razna oblačila, čevlji, dežniki, srajce, usnje cela boks koža, odeja, milo, sladkor, kava itd. Vsi dobitki bodo razstavljeni v nedeljo dne 24. avgusta v hiši g. Kostajnskega na Pilštanju v predpoldanskih urah, kjer si jih cenjeni igralci lahko ogledajo. Ker je čisti dobiček namenjen za kritje dolga motorne brigalne, vse gg. tovariše in prijatelje ter znance najtopleje vabimo! — Društvo bo poskrbelo, da bodo cenjeni obiskovalci izven velikega užitka pri tomboli imeli tudi prijetno zabavo. Na svidenje! — Odbor.

Sv. Peter pod Sv. gorami. Na Sveti gori se bo letos vršil velik romarski tridnevni shod dne 6., 7. in 8. septembra. Romarske slovesnosti se prično že v petek, dne 5. septembra. V sredo, dne 9. septembra, je ob 10. uri na Sveti gori sejmska sv. maša. V nedeljo dne 14. septembra, je pozno sv. opravilo ob 10. uri. Drugi dan dne 15. septembra pa več sv. misl in slovesen sklep romarskih pobožnosti. Ob priliki tridnevne dne 6., 7. in 8. septembra, in potem celo osmino do 15. septembra so podeljeni popolni odpustki. Vsi prijatelji svetogorske Matere božje, ki v krasnem hramu božjem, spadajočim med najslavnejše slovenske božje poti, kraljuje že stoletja, ste prav iskreno vabljeni. Romarjem, ki se žele poslužiti celjskega mestnega autobusa, navajamo sledeči vozni red: železniška postaja Grobelno (restavracija Vuga) odhod ob 13.45, prihod v Sv. Peter pod Sv. gorami ob 16.19, in odhod ob 19.—, prihod v Sv. Peter pod Sv. gorami ob 20.55, odhod iz Sv. Petra ob 5.45, prihod v Grobelno ob 7.50 ter odhod iz Sv. Petra ob 17.52, prihod na Grobelno ob 20.40. Potniki na in iz Maribora imajo zjutraj in zvečer zvezo z vlakom na Grobelnem.

ZA RAZVEDRILO

Trmoglavež. Sodnik: »Oče Slamnik, pravdo ste dobili!« — Slamnik: »Pa rekuriram, gospod sodnik!« — Sodnik: »Zakaj, ko ste dobili pravdo, ste li blazni?« — Slamnik: »Ne, nisem blazen; a pri višjem sodišču naj tudi zvedo, da imam prav!«

Zanesljivo znamenje. Boštjan: »Kako te vzprejme žena, kadar prideš pozno v noč iz krčme domov?« — Nace: »To spoznam že v kuhinji, skozi katero hodim v svojo sobo!« — Boštjan: »Po čem?« — Po metli! Če je v kuhinji, tedaj je dobro!« — Boštjan: »In če je ni?« — Nace: »No, če je ni, tedaj jo ima žena pri sebi in potem —!«

Čudna potnika. Nedavno sta se pripeljali po železnici v živinskem vagonu v posebnem zaboji v Trst dve goski. Na zaboji je visela tablica z napisom: »Cenjeni gospod! Midve sve iz vasi blizu Prage ter potujeve v Trst. Prosive, vlijte nama nekoliko vode v korito, ker sve žejni!« — Hvala lepa!

Zamočilnik je šel v hlev, ker se je nadejal, da bo vsak hip krava povrgla. Toda kravi se ni nikamor mudilo. Zato je postavil sina Janeza v hlev, da pazi, sam pa je prišel večkrat gledat. Ko je zopet stopil v hlev in videl, kako krava žre, Janez pa je stal pri kravi, ga je popadla jeza ter je zaklical Janezu: »Tak pojdi proč! Če te krava vidi, da stojiš tu tako neumno, bo mislila, da je tele že povrgla!«

Mati: »Fric, kje pa si?« — Fric: »V vrtu, mama.« — **Mati:** »Ali fant, ti si ja do kolena v blatu!« — Fric: »Sam sem se vsadil in hočem videti, če raste.«

Na dežju. **Gost:** »Ali imate klet dobro pokrito?« — **Krčmar:** »I, seveda! Zakaj pa vprašate?« **Gost:** »Ker je na vino, ki ste mi ga prinesli, menda deževalo!«

Slab prijatelj. **A:** »Kaj, ali še živiš? Pa so mi pravili, da si že davno umrl!« **B:** »No, ti pa si mi res ljub prijatelj, še na moj pogreb nisi prišel!«

Nesporazum. **Najemnik:** »Ali veste, gospodična Zinka, da mi kradete nočni mir? Zaradi vas ne morem več zaspati.« — »To me je zelo iznenadilo, gospod Klemen! Govorite, prosim, o tej zadevi z mamom, je zardevajoč odvrnila mlada dama.« — »Z gospo mamom naj govorim? Pa sem vendar ves čas mislil, da ste Vi tista, ki vsak večer do pol noči po glasovirju razbija.«

Občutljiv zet. »Zakaj pa ste vašemu psu rep odsekali?« — »Nisem mogel prenesti, da je od veselja z repom mahal, če je prišla tašča na obisk.«

Skrb. **Stric:** »No, Mihec, ali se veseliš šolskih počitnic?« **Mihec:** »Prav nič!« **Stric:** »Kako to?« **Mihec:** »Ker moram ves čas misliti, da jih bo kmalu konec in da bom moral spet v šolo.«

Raztresen. **Gost v hotelu jezno:** »Tu prinašam eno stenico, katero sem ravnokar našel v moji postelji!« — **Ravnatelj hotela,** ki je zaposlen, razstreseno: »Najdene stvari oddajte, prosim, pri vratarju!«

V malih oznanilih stane vsaka beseda Din 1-20. Najmanjša cena za oglas je 8 Din. Manjši zneski se lahko pošljejo v znamkah.

Mala oznanila

Mali oglasi se objavljajo samo ako se **PLAČAJO NAPREJ!**

Upravištvu odgovarja na razna vprašanja samo takrat, ako je priložena znamka za 2 Din za odgovor. Upravištvu.

Pljuča! Pljučne bolezni ozdravi dr. Pečnik. Pljučni zavod (Privat-Lungenheilstalt) Sečovo, železniška postaja Rogaška Slatina. 835

Pozor! Telefon 25-81. **Pozor!** Namizna jabolka in obrane slive kupuje dnevno vsako množino Stajerska sadjarska zadruga, Maribor, Miklošičeva ulica 2, proti takojšnjemu plačilu. Sadjarji, dobavljajte Vaše sadje naši zadrugi! 953

Hrastove in bukovne prage (švelerje) za takoj in pozneje kupi vsako množino Rudolf Dergan, trgovec, Laško. 991

Stara strešna opeka se prodaja: Maribor, Meljska cesta 64. 1013

Dvocilindrsko motorno kolo poceni naprodaj: Franc Vivod, Spodnja Polskava. 1015

Sodarske pomočnike sprejme pri prosti oskrbi Fran Replč, sodar, Ljubljana, Trnovo. — Istotam se sprejme vajenec, ki je že malo več temu delu. 992

Prihodnje šolsko leto sprejem dijake ali diakinje na stanovanje s hrano, glasovir na razpolago ter inštrukcija v hiši v vseh predmetih po dijaku višjega gimnazijskega razreda. Mirna in solčna lega. Plača po dogovoru. Vprašati: Sinčič, Serčeva ulica št. 234, v bližini parka v Mariboru. 1017

Dva pridna dijaka se sprejmeta na celo oskrbo. Maribor, Mlinska ulica šte. 31, drugo dvorišče. 1016

Razpisano je mesto organista v Šmarju pri Jelšah. Obrtniki imajo prednost. 975

Majer in viničar se sprejmeta pri Mohorko, trgovina, Lajtersberg št. 250. 1018

Iščem sposobnega majerja z več delavnimi močmi: Mavrenčič, Maribor, Meljska cesta št. 64. 1012

Viničar z dvema ali tremi delavci brez otrok se sprejme. Naslov v upravi lista. 952

Prodaja se posestvo 8 oralov, tik državne ceste Maribor—Ptuj v Rošnji št. 27. 1019

Hiša enodružinsko novozidano, z vrtom, prodaja ugodno: Kmetič Miha, Tezno pri Mariboru, Ptujška cesta 175. 1014

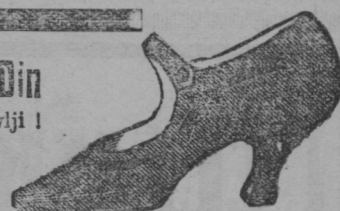
Dvojno krasno posestvo se prodaja, oboje ležeče v Njivercah v Zgornji Hajdini pri Ptuj. Prvemu je cena 20.000 Din; drugo ima novo gospodarsko poslopje. Širovnik Anton. 1010

Posestvo 10 oralov, vinograd, njive, sadonosnik, gozd, travnik, se prodaja. Naslov v upravi lista. 1009

Prodaja vinogradno posestvo Razvanje št. 87. Vpraša se: Čreta šte. 22, Slivnica pri Mariboru. 1011

Samo 115 Din

črni ševrot čevlji!



Samo 154 Din

črni boks čevlji!

Samo 235 Din

modro barvas. čevlji!

Razpošilja

Trgovski dom Štermecki, Celje št. 24

Neodgovarjajoče se zamenja ali vrne denar.

Novi veliki ilustrirani cenik z več tisoč slikami se pošlje vsakemu zastoj. 1004/2

Žalosten radi darov. Branko je bil bogato obdarovan od božičeka z različnimi igračami. Mamica ga je vprašala: »Ali nič nisi vesel teh lepih igrač?« — Branko: »Bi že bil vesel, samo spomnil sem se, kolikokrat me bo ata natepel, ko bom te igrače potrl.«

Zahvala.

1007

Podpisani izrekam tem potom najlepšo zahvalo za tako hitro in točno izplačilo zavarovalnine po požaru mojega poslopja ki mi je pogorelo. Obenem najtopleje priporočam vsemu slovenskemu narodu da se poslužuje le naše domače banske »Slavije« v Ljubljani. Torej še enkrat najlepša hvala vodstvu zavarovalnice kakor tudi tuk. cenilec g. Juracu.

Vitanje, 3. avg. 1930.

Jos. Tepej, trg.

Kupim ali vzamem v najem malo hišo z nekaj zemlje v okraju Slov. Bistrica. Perko M., Maribor, Betnavska cesta 45. 1023

Solidna preskrba dijakom, posebna zračna soba, tečna dobra hrana, ugodni pogoji. Naslov: Anica Ljubi, Maribor, Koroška cesta 17. 1024

Vajenca in pomočnika sprejme Janko Lešnik, sodarski mojster, Sv. Martin, Vurberg. 1021

Opekarski mojster (preddekanec) s pomočniki za izdelavo ročne zidne opeke se sprejme takoj ali na spomlad. Fr. Kramberger, pos., Gočova, p. Sv. Lenart v Slov. gor. 1028

Prodaja se lepo posestvo 30 oralov v bližini Maribora. Zrkovce 23. 1020

Dve lepi posestvi, obstoječi iz njiv, travnikov, sadonosnika, vinogradov in šum. Hiši, gospodarska poslopja, velika klet in preša vse zidano ter v dobrem stanju, 10 minut od farne cerkve na prodaj. Lastnik V. Plohl, Zagorje, Sv. Tomaž pri Ormožu. 1022

Enostanovanjska hiša z 1 oralom zemlje se prodaja: Dolgoše št. 79 pri Mariboru. 1025

Kupim hišo od 15 do 20.000 Din v trgu ali mestu na Stajerskem. Marija Ljube, šivilja, Spodnji Gries šte. 18, Gornja Radgona. 1029

V Slov. Bistrici je na prodaj novozgrajena, enonadstropna, vili podobna hiša, obstoječa iz 3 kuhinj s 13 prostorami, s kletjo, v kleti dobra pitna, na oba kraja tekoča voda. Pri hiši 1 oral sadonosnika, stiskalnica, 5 minut od mesta 2 oral prvo vrstnih njiv, po nizki ceni, blizu cerkve. Ivan Lender, pos., Slov. Bistrica. 1026

Preklic. Obžalujem, da sem gospo Marijo Ovčar, babico v Slovenjgradu, obrekovala glede njenih babičnih zmoglosti in uspehov. Preklicujem vsa ta obrekovanja, do katerih sem bila zapeljana po brezvestnih osebah. Šmartno dne 18. 8. 1930. — Marija Kolman, posestnica v Šmartnu. 1027

USTANOVLJENA LETA 1881

CELJSKA POSOJILNICA D. D. V CELJU

Sprejema hranilno vloge od vsakogar, jih obrestuje najugodnejše, nudi popolno varnost in izplačuje točno.

Celje
v lastni hiši Narodni dom

Izvršuje vse denarne posle, kupuje in prodaja tuj denar ter čke na inozemstvo. Izdaja Uverenja za izvoz blaga.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega aktivnega premoženja po Din 100.000.000.—
— še lastna glavica in rezerve, ki znašajo skupaj nad Din 14.500.000.—.

Maribor
Aleksandrova c. št. 11

Podružnici:

Šoštanj
(v lastni hiši) 228

30. AVG. — 7. SEPT. 1930

GRAZER MESSE

RAZSTAVA ŽIVALI

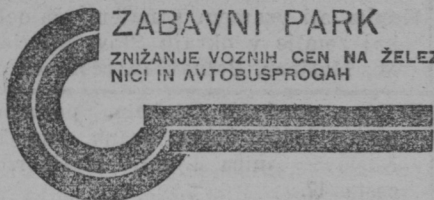
30. AVG. — 1. SEPT. 1930

VINSKA IN SADNA
RAZSTAVA

RAZSTAVA VZOR-
CEV BLAGA

ZABAVNI PARK

ZNIŽANJE VOZNIH CEN NA ŽELEZ-
NICE IN AVTOSUSPROGAH



Ure,
zlatnina,
očala.

Budilke po Din 50-

Zajamčeno prvovrsne izdelke
kupite samo pri urarju
M. Ilger-jevem Sinu

Maribor, Gosposka ulica 15
Popravila hitro, dobro in poceni!

PRI

MACUNU ANTONU
v Mariboru, Gosposka ul. 10

najdete veliko izbiro novega
vsakovrstnega zimskega moš-
kega in ženskega blaga po so-
lidnih cenah. **Prepričajte se!**

**Pazite na vhod,
ki ima ob stranh ogledala!**

996

Najcenejše urezavanje šip, kakor prirezavanje po meri, velika zaloga modernih okvirjev pri Ivan Klančnik, steklarna, Maribor, Slo-
venska ulica 15 (za Ljubljansko kreditno banko). 634

Iščemo prodajalce po deleži, za posnemalni-
ke, brzovalnike, pletilne stroje, kolesa itd.
(tudi za postranski zaslužek). »Tehna«
družba, Ljubljana, Mestni trg 25/I. 944

Sprejme se pekovski
učenec z vso oskrbo.
Vaupotič, pekarna, Sl.
Bistrica. 980

Majerja z več delav-
skimi močmi sprejme
Aleksander Misita, po-
sestnik, Jarenina 47.
956

Služkinjo oziroma ku-
harico, zdravo, pridno
in pošteno sprejemem
v stalno službo. Vpra-
šati: Ambrožič, Celje,
Miklošičeva 5. 1001

Sprejme se 5-6 let
staro dekle za svojo.
Naslov v upravi. 993

Išče se pridna in poš-
tena služkinja z dob-
rimi spricvali; dobra
plača. Naslov v upravi
lista. 997

Trgovina in gostilna
se vzame v najem. Po-
nudbe na upravo li-
sta. 998

Hiše in zemljišča pro-
daja ugodno posredo-
valnica Lesjak, Tehar-
je 14. 1003

Dijaki se sprejmejo
na dobro meščansko
hrano, solnčno snažno
stanovanje in skrbno
nadzorstvo. Mestin-
šek, Maribor, Koroška
cesta 19 I. 999

Sprejmeta se dva di-
jaka od 14 let z vso
oskrbo. Naslov pove
uprava lista. 1005

RAVNO TA MESEC

903

ko je perila zopet na kupe, si pametna
gospodinja težko pranje olajša le s pravim



terpentilnovim milom GAZELA
Manufakturna trgovina
Franc Urech / Celje

priporoča cenjenim strankam svojo ve-
liko zalogo raznega, vsakovrstnega
manufakturnega in modnega blaga.

Največja izbira! Najboljša postrežba!
Nizke cene! 975

P. n. občinstvu se naznanja da je prevzel glavno
zastopstvo za mesto Ptuj in daljno okolico
angleške zavarovalnice

COMMERCIAL UNION
g. g. PICHLER v PTUJU, Društveni dom, Vošnjakova ulica št. 3.

Isti sprejema tudi zastopnike za bli-
žnje vasi proti visoki proviziji. 1008

COMMERCIAL UNION
delniška zavarovalna družba, podružnica za Slovenijo v Ljubljani.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica Maribor, Aleksandrova cesta št. 6

V lastni, novoizgrajeni palači

Pred frančiškansko cerkvijo

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. -- Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu. -- Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

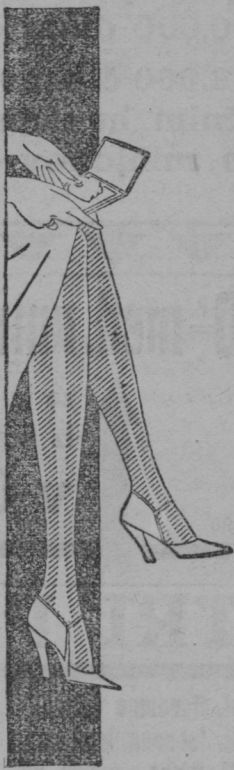
193

Dobre
nogavice
samo pri

L.

P
U
T
A
N

Celje



634

Zaloga:

Stekla
Porcelana
Svetiljk
Ogledal
Okvirjev
Silk
Kipov
Vsakovrsnih
šip i. t. d.

FR. STRUPI
CELJE

Prevzema vsa
stavbna in dru-
ga steklarska
dela. Najnižje
cene in solidna
posrežba. 23

Večje posestvo z vini-
čarijo, 36 joh, se radi
družinskih razmer po
ceni proda. Skupno ali
viničarija posebej, se
eventualno tudi par-
celira. Vinko Plohl,
Zagorje, Sv. Tomaž p.
Ormožu. 983

Na prodaj imam suh
hrastov les za kompl.
prešo. Nadalje mlin s
pogonom na vitelj ali
motor in dva para do-
bro ohranjene težke
konjske opreme: Hen-
rik Sarnitz, posestnik
pri Sv. Lenartu v Slo-
venskih gor. 979

Zahvala.

Za vse izraze sožalja ob smrti vlč. g.

Jož. Florjančič-a

vpokojenega župnika v Žičah

in za številno spremstvo na zadnji poti se
iskreno zahvalujemo. Posebna hvala preč. g.
prelatu dr. M. Slaviču, mil. g. arhidijakonu
Fr. Tovorniku in mil. g. proštu dr. Iv. Ža-
garju za vodstvo pogreba, g. župniku Francu
Hohnjecu za ganljive poslovilne besede v cer-
kvi, pevskeemu zboru pod vodstvom g. orga-
nista A. Smogavca za ganljive žalostinke, ter
vsem gg. duhovnim sobratom in vsem žup-
ljanom, ki so v tako obilnem številu spremili
blagega pokojnika k zadnjemu počitku. Bog
plačaj!

1002

Žalujejoči sorodniki.

Zlato uro zastoni



ter mnoge druge drago-
cene darove dobe od-
jemalci strokovne urar-
ske tvrdke H. SUTTNER.
Natančneje o tem v novi
veliki ilustrirani domači

knjigi, katero tudi Vi **brezplačno dobite**, ako jo za-
htevate od tvrdke Suttner. — V isti bode to našli prave švi-
carske žepne 44 Din. Dalje, za- 98 Din ter prave An-
ure po od 44 pestne ure od 98 ker budilke za
49 Din; dalje ure nihalk, zidne in kuhinjske ure, verižice,
prstane, okrasne predmete in darove iz zlata, srebra i. t. d.
v ogromni izbiri po skoro **originalnih tvorniških ce-
nah!** Zahtevajte takoj sedaj to brezplačno veliko domačo
knjigo od tvrdke 211

H. SUTTNER, Ljubljana št. 992

Dr. Krek Miha

javlja, da je odprl

969

advokatsko pisarno v Ljubljani

Miklošičeva cesta šte. 21

nova hiša Vzajemne zavarovalnice. — Tel. št. 2912.

„SPLIT“ A. D. ZA CEMENT PORTLAND, SPLIT.

Salomil

ZA POKRIVANJE
STREH
ZA OBLAGANJE
STEN
ZA ELEKTRIČNE
IZOLACIJE
CEVI ZA
KANALIZACIJE

Generalno zastopstvo „ALPEKO“ TRG. INDUSTR. DRUŠTVO, Ljubljana, Masarykova 23.

Čevlje vsakovrstne izdeluje po
meri in ima zalogo v lastni
delavnici po najnižjih cenah.
Ivan Krois, Maribor, Koroška
cesta 18. 966

Posečajte »Mariborski dvor« An-
drej Oset. Prenočišča, gostilna,
garaže, kopalnice, omnibus. 930

Malo posestvo naprodaj
pri cesti
od Ptuja 12 km proti Radgoni. Od Sv.
Lovrenca Slov. gor. 20 minut. Prostovoljna
dražba 31. avg. t. l. ob 13. uri, Oblaki 69.
990

Sadjerejci pozor!

Jabolka namizna vseh vrst in tudi za
prešanje kupuje po najvišjih cenah proti
takojšnjemu plačilu vsako količino,
TRGOVINA I. L. GAJŠEK
Maribor, Koroška cesta 63. 1000

Kdor v „Slov. Gospodarju“ oglašuje, uspeha se raduje!

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

r. z. z. d. z.

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.

Stanje hranilnih vlog nad 55.000.000 dinarjev.

Za varnost hranilnih vlog jamči nad 3.000 članov, večinoma trdnih kmetov in posestnikov, z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem kar znaša v vrednosti več sto milijonov dinarjev.

1

TRGOVSKI DOM V MARIBORU

Predno si nabavite poletno blago obiščite

Največja modna trgovina v Sloveniji, meri 98 1/2 mtr z 36 velikimi izločbami. Velikanska izbira vsakovrstnega blaga nudi čudovito nizke cene. V konfekciji plašči od 300 Din naprej kakor tudi vse **blago ceneje kot drugod.**

Modne knjige zastoj.

728

Modne knjige zastoj.

Stekleno blago in porcelanasto posodo, okvirje za slike, razne kipe i. t. d. kupite najboljše pri stari

Celjski steklarni

M. Rauch, Celje, Prešernova ulica št. 4.

Brušena in navadna ogledala po tovarniških cenah. Prevezma steklarska dela pri novih stavbah. 594

Jermene

za stroje in za šivati, blank usnje itd. nudi **VILH. BADL** Maribor, Glavni trg.

Sprejme se takoj šivilska učenka. Naslov v upravi. 994

Dr. med. univ. Otmar A. Majerič

se je vrnil s študijskega potovanja iz inozemstva ter ordinira zopet

v Ormožu št. 62

995

TRI PREDNOSTI

- I. Ogromna izbira.
- II. Izborna kvaliteta.
- III. Nizke cene in plačilne olajšave.

656

Blago za moške obleke in spomladanske plašče. - Blago za damske kostime, plašče in obleke. - Cefiri, oksfordi in poplini za moške srajce. - Crepe-de-chine, crepe-saten, crepe-georgette, crepe-marochine. - Bemberg- in umetna svila v modernih barvah in deseni. Vsakovrstno platno za perilo stalno v veliki izbiri.

L.

ORNIK, MARIBOR
KOROSKA CESTA STEV 9.

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri Ljudski posojilnici v Celju

registrirani zadrugi z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na vogalu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog znaša nad Din 85.000.000.—. Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 3000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem.

Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem.

192